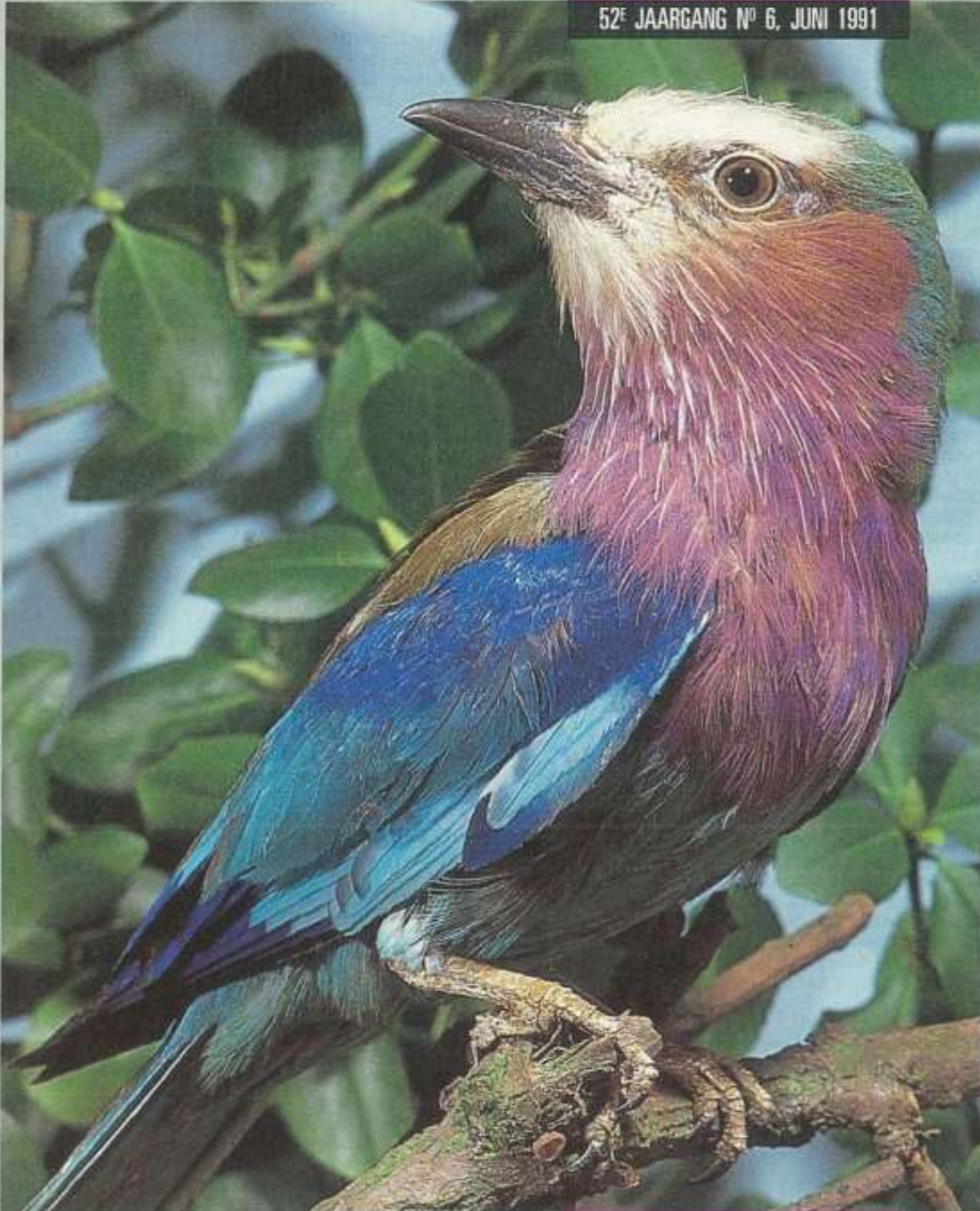

ONZE
VOGELS

52^E JAARGANG N^O 6, JUNI 1991

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS

DA

V

ONZE

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BO

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom
bank AMRO rek.nr.: 46.89.59.262.
gironummer 1148324, telefoon 01640-3 50 07.
Fax 01640-39020
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol,
W.C. Oonk en Jos van de Walle

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 35 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 51 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalftsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwseweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: J.W.B. Robbe, A-Kade 19,
9581 AH Musselkanaal, telefoon (05994) 1 63 41.
District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7826 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeen 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlassoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 4 48 43.
District Zuid-Holland: A.J. Domburg
Opperstok 16, 2959 ED Streefkerk
telefoon (01842) 2080.
District Zeeland: T.J. Udo, Slotstr. 5, 4421 EL Kapelle,
telefoon (01102) 4 15 22.
District West Noord-Brabant: C.H.M. v.d. Linden,
Maststraat 15, 4631 EP Hoogerheide,
telefoon (01646) 1 49 78.
District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Beatrixlaan 94, 5707 LX Helmond,
telefoon (04920) 2 56 09.
District Limburg: H.J. Stienen,
Molenstr. 18, 5988 EP Helden,
telefoon (04760) 7 64 09.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
H.K. v.d. Wal, Mozartstraat 4, 8916 HC Leeuwarden,
telefoon (058) 13 46 55
Tropen, parkieten etc.:
P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.
Zangkanaries:
J.Aelbrecht, Eulfraat 3, 1186 JJ Amstelveen,
telefoon (020) 645 55 12

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wenden zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 650,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 53.50 bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV **geen cheques!** Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvangen, wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend.

Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wendt men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels

J. Broere, Jongbloedln. 31,
3769 BP Soesterberg, telefoon (03463) 5 19 76.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

A.J.M. v.d. Linden, Brugstr. 72,
4131 AZ Vianen, telefoon (03473) 7 61 73.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenetende vogels

W.G. Caris, Frankrijkstraat 95,
5622 AE Eindhoven, telefoon (040) 44 38 74.
Contributie f 30,- per jaar, entree f 5,-.

Japanse meeuwen

L. van Santen-Bergmaier, Mandenmakerslaan 31,
3454 DB De Meern, telefoon (03406) 6 37 11.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon (074) 91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Hunzedal 73,
9531 GD Borger, telefoon (05998) 3 50 65.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonnement OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot en met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 49.000)

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven
Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publicatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere inlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de NBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

VRAGEN OVER?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamaan 45, 2181 XB Hillegom.
WARZERS aan: M.A. Paans, Leeuwerik 78, 5165 KZ Waspik.
KLEURKANARIES aan: F.H. Verschuur, Alb. Grootln. 17, 1412 EL Naarden.
FORM- EN POSTUURKANARIES aan: P.L. Huizinga, Marathonstr. 32, 7541 BM Enschede.
EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN AGAPORNIDEN aan: D.A. Duijvis, St. Josephstraat 46, 1847 SG Teteringen.
ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN BASTAARDEN aan: C. van Elven, Van N. van Femnesln. 7, 8384 EA Wilhelminaoord.
TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan: J. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.
VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan: J.M. Essenberg, Van Beethovenln. 213, 3144 AE Maassluis.
BRASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov. weg 29a, 1677 PA Heiligerlee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer 17-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op 22 juli 1991

IN DIT NUMMER

	pag.
Scharrelaars	244
Niet alle goudvinken zijn verboden	248
De Marajo Amazone	255
Monogamie bij het baarmannetje en de ringmus	259
Nuttige wenken bij de kanariekeek	262
Witkeellijsters	264
Voliere van de maand	267
Over kleurkanaries	268
Melanievorming en het effect van mutaties	270
Bijzondere ervaringen met de parelhalsamadine	272
De Oranjevleugel amazone	275
De kweek van de ideale grasparkiet Deel 4	276
Onkruiden als vogelvoedsel	279
Geslaagde kweek met de Amathyst glansspreeuw	281
De factoren en hun vererving	284
Bondsmededelingen	287

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Hope Farms bv, H. Denessen, Kemo-Alkmaar, Rotcl Holland bv	246
Fauna, Engelgeer, Floralia, Van Keulen	250
Animalie, H.Dijks, Kloeg, Fauna, Animal Trading Company, Vogel Fauna, Vogeltjesmarkt Joure	258
Duphar	266
Holland diervoeders	274
Vraag en Aanbod, Fauna	278
CéDé	280
Fauna, Wolro, Wovo	282
De Witte Spreeuwen, Rein van der Veen, GEHU, Vogelshop Keesmaat	283
NBvV-Service, NBvV Boekenservice	286
Witte Molen	288

Foto voorplaat: Vorkstaart scharrelaar

Foto: C. Scholtz/van 't Hart

Ontwerp en druk: Steens Schiedam b.v.

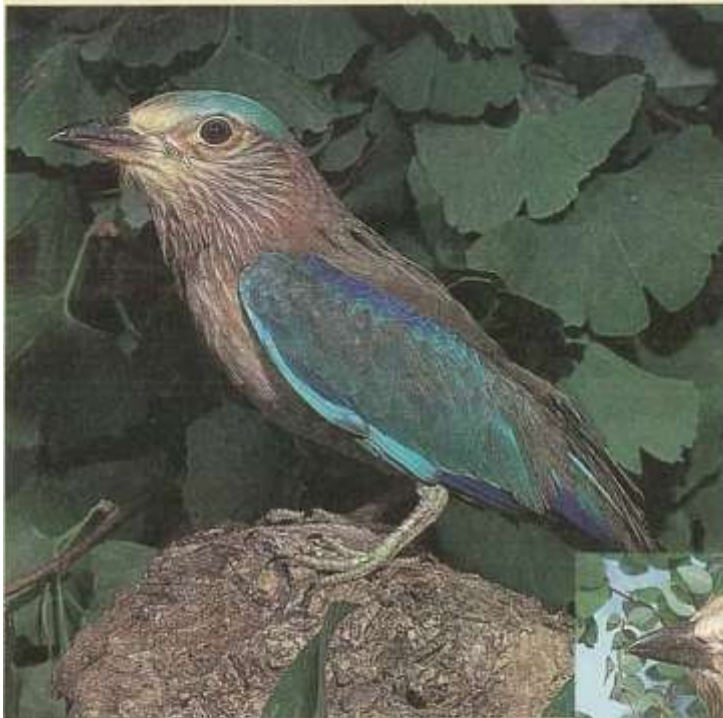
Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 462 29 22

S C H A R R E L A A R S

Tekst: M. Aussems Foto's C.Scholtz/van 't Hart

De familie van de scharrelaars, Coraciidae, bestaat uit 3 onderfamilies, de Kurols, Leptosomatinae, de Grondscharrelaars, Brachypteraciinae en de Scharrelaars, Coraciidae. De twee eerste families vinden we alleen op het eiland Madagaskar en omdat nu al 18% van het woud op dat eiland is gekapt en deze vogels zich vooral in bossen thuis voelen, worden ze ernstig bedreigd in hun voortbestaan.

C. benghalensis indica

C. benghalensis affinis

De regering van Madagaskar probeert in samenwerking met het wereldnatuurfonds de laatste resten van die bossen te redden en daarmee het habitat van veel vogels en diersoorten die alleen op dit eiland voorkomen. Kurols, **Leptosomus discolor**, zijn vrij forse vogels, 42 cm en leven vaak in kleine groepjes. Het voedsel bestaat uit insecten en kleine gewervelde dieren. Gebroed wordt er in het regenseizoen. Het nest is te vinden in holle bomen. De vogels hebben een geelachtige snavel

C. maevia

en poten, de rug en staart zijn donkergrijs met een blauwe glans, buik borst, keel, en voorhoofd zijn vuilwit en het achterhoofd en een oogstreep zijn zwart. De grondscharrelaars leven vooral op de grond en in lage struiken en zijn vaak moeilijk te vinden. Ze leven voornamelijk van insecten en kleine gewervelde dieren. Gebroed wordt er in hollen. Van deze soorten is weinig bekend over hun gedrag. Ook het vinden van foto's van de soorten valt niet mee. Gelukkig zijn er wel tekeningen van; alleen van de prachtgrondscharrelaars, **Atelornis pittoides**, heb ik een foto kunnen vinden. Ze hebben een donkergrijze snavel, licht vleeskleurige poten, roodbruine buik, borst en nek, de vleugels en de staart zijn groen, de kop is blauw met een witte streep boven het oog en een

zwarte streep achter het oog de nek in, de keel is wit met blauwe randen. De *crossleyi* grondscharrelaar, **Atelornis crossleyi**, heeft een grijze snavel, grijze poten, een roodbruine kop, nek, borst en buik, groene vleugels en staart en een zwarte keel met witte vlekjes. De gestreepte grondscharrelaar, **Brachypteracias leptosomus**, 30 cm lang, heeft grijze poten en snavel, de borst en buik zijn wit met bruine strepen, de vleugels en staart zijn groen, de vogel heeft een witte oogstreep, donkerbruine kop met witte streepjes en een witte keel met bruine streepjes. Verder kennen we nog de gevlekte grondscharrelaar, **B.squamigera**, en de langstaartgrondscharrelaar, **Uratelornis chimaera**, 42 cm, die broedt in holen in de grond. De onderfamilie van de scharrelaars, vinden we met 11 soorten in Europa, Azië en Afrika. De scharrelaar, **Coracias garrulus**, 32 cm komt voor in Midden Europa en is vooral in Griekenland een vogel die we regelmatig te zien krijgen, gewoon langs de kant van de weg op hekken en telefondraden. Het zijn vogels die houden van een open landschap. Het voedsel bestaat uit grote insecten die meestal in de vlucht worden gevangen. In het noorden van hun verspreidingsgebied broeden de vogels in holle bomen, in het zuiden broeden ze in holen in steile aarde wanden en ook wel broeden ze in gaten in muren. Het nest wordt bekleed met takjes en veren en er worden 4 tot 5 eieren gelegd. De broedtijd bedraagt ongeveer 19 dagen. De jongen worden gevoerd met insecten en vliegen na 4 weken uit. In augustus trekken de vogels naar het zuiden om te overwinteren. In gevangenschap zullen we de vogels niet vaak aantreffen, alleen in het vogelpark Walsrode zijn een aantal vogels te zien die samen met bijeneters in een zeer ruime volière gehouden worden. Of het al tot broedresultaten is gekomen weet ik niet. De Indische scharrelaar, **C.benghalensis**, 33 cm, komt voor in grote delen van Zuidoost Azië en uit het nest genomen en met de hand grootgebrachte jongen worden nog wel eens in de handel aangeboden. Ze zijn dan te wennen aan universeelvoer met veel insecten. Volwassen gevangen vogels zijn moeilijk over te wennen, ze blijven schuw en willen alleen insecten eten. De vorkstaartscharrelaar, **C.caudata**, 45 cm, komt voor in grote gedeelten van Afrika, zo ook **C.maevia**, de bruinkroon scharrelaar. De Abessinische scharrelaar, **C.abysinica**, komt voor in de meer noordelijke delen van Afrika

en heeft een verlengde staart van wel 28 cm. De soort wordt wel in dieren-tuincollecties aangetroffen.

De breedsnavelscharrelaars, **Eurystomus**, komen voor in Afrika, Australië en Azië. Ze zijn wat kleiner en steviger gebouwd dan de scharrelaars. Het geslacht bestaat uit 3 soorten, waarvan de dollarvogel, **Eurystomus orientalis**, 35 cm, wel de bekendste is. De soort komt in grote delen van Azië tot Australië voor. In Australië leven de vogels vooral langs waterstroompjes in de dichte begroeiing, maar ook worden ze wel in de tuinen van dorpen en voorsteden gevonden. De vogels broeden in de maanden september en oktober. Er

worden 3 tot 5 witte eieren gelegd in een holle boom en na het grootbrengen van de jongen verdwijnen de vogels in de maanden februari tot maart weer naar het noorden. De breedsnavelscharrelaar, **E.glaucus**, bewoont grote delen van Afrika. De vogels broeden in de regentijd als er veel insecten zijn. De blauwkeelscharrelaar, **E.gularis**, 25 cm, leeft vooral in midden en west Afrika. Al met al vormen de scharrelaars een familie met mooie vogels waarvan we in elk geval weten dat met een soort in een aangepast en groot verblijf te broeden is, maar voornamelijk is dat waarschijnlijk alleen aan vogelparken en dierentuinen gegeven.

Niet alle goudvinken zijn verboden

Europese goudvink *P.p.pyrrhula* (c.s.)

Foto's: Jan Blasman/Van Os,
Rudy Driemans, Bob Dijkmans
en Cees Scholtz/v't Hart.

E

nige tijd geleden las ik in een clubblad de notulen van een afdelingsvergadering en daarin werd melding gemaakt van de door een lid gestelde vraag waarom dat er in de ringen-indicatielijst van de bond, zoals die elk jaar in mei wordt gepubliceerd, ook is aangegeven met welke maat ring de goudvink moet worden geringd, terwijl je niet eens goudvinken mag houden.

Het antwoord dat daarop is gegeven kwam in die notulen niet goed uit de verf, was wat vaag en kennelijk wist men niet het juiste. Toen ik recentelijk wat aardige dia's van goudvinken in handen kreeg, kwam het vorenstaande weer bij me op en dacht ik dat het wellicht goed zou zijn om het geslacht *Pyrrhula* nog maar eens te beschrijven, waaruit dan klip en klaar zal blijken dat van de zes goudvinksoorten er in elk geval vijf wel gehouden mogen worden.

Laten we hopen straks ook de zesde. Lange tijd is dat gegeven niet zo relevant geweest, aller ogen waren gericht op de 'eigen goudvink' mede omdat import van andere soorten nagenoeg niet aan de orde was. De laatste vijf tot zes jaar zijn er echter verschillende malen uitheemse *pyrrhula*soorten ingevoerd en met die soorten, en dat heeft u eerder al enkele malen in dit blad kunnen lezen, zijn er ook uitstekende kweekresultaten behaald.

Bij het noemen van de soorten en ondersoorten volg ik zoals gebruikelijk de complete Checklist of the Birds of the World van Howard and Moore.

***Pyrrhula nipalensis*, Bruine of Nepal goudvink.**

Rassen en verspreiding: *P.n.nipalensis* komt voor in Pakistan en Noord India; *P.n.ricketti* in Tibet en tot Noord Vietnam; *P.n.victoriae* in Birma *P.n.waterstradti* in Maleisië en *P.n.uchidai* in Taiwan.

Nepal goudvink *P.p.nipalensis* (c.s)

Ze zijn ongeveer 17 cm groot en overwegend grauwbrown van kleur, op de kop een grijsbruin zwarte schubtekening, om de snavel een grijszwartachtige smalle band zonder van een uitgesproken masker te kunnen spreken zoals dat bij andere soorten het geval is. Opvallend is een kleine witachtige vlek onder de ogen waarvan de grootte per ras kan verschillen, zoals er ook andere kleine verschillen tussen de rassen zijn. Bijvoorbeeld ricketti die duidelijk donkerder van kleurstellingen is als de andere rassen met op de kop een duidelijker schubpatroon. Vleugels en staart zijn blauwzwart tot zwart, de veertoppen lijken fluweelachtig te zijn. Op de vleugels een bruinachtige vlek, op de staart twee langwerpige witte vlekken en de laatste kleine armpen is rood omzoomd, althans bij de mannen. Bij de poppen is die afzoming meer geel van kleur. De stuit is bruinachtig met smalle witte banden; een enkel ras heeft een geheel witte stuit. De onderzijde, kin, keel, buik en flanken, is vaal bruin, midden op de buikstreek vuil wit. Ze leven in de bergwouden tot 3300 meter hoogte, in de winter afdalend naar lager gelegen gebieden maar nooit onder de 1500

meter. Hun voorkeur gaat uit naar loofbossen, met eik en rododendrons, alhoewel ze ook de uitgesproken naaldbossen waar tevens rododendrons voorkomen niet onbezocht laten. Buiten

de broedtijd trekken ze in kleine groepjes, van 6 tot 12 exemplaren, op. Hun voedsel bestaat uit datgene wat ze in bomen en struiken aantreffen zoals zaden, knoppen, bloesems, nectar uit de rododendronbloesem en wellicht ook spinnetjes, torren en soortgelijk levend voedsel. De 3 tot 6 lichtblauwe eieren met kleine bruine vlekjes aan het stompe einde vinden een plaatsje in het goed tussen bladgroen verscholen komvormige nest van twijgjes, planteworteltjes en mos. Voor een kwekverslag verwijst u naar pagina 212 van de jaargang 1986.

Pyrrhula leucogenys, Philippijnse goudvink.

Rassen en verspreiding: *P.l.leucogenys* komt voor in het noorden van het eiland Luzon; *P.l.steerei* in het westen van het eiland Mindanao; *P.l.coriaria* in Centraal Mindanao en *P.l.apo* in Zuidwest Mindanao. Ze zijn ongeveer 15 cm groot en bij de man is het voorhoofd, de bovenkop doorlopend tot de nek en de teugels zwart alsmede de band om de snavel en de kin. Op de bovenkop heeft de bevedering een blauwachtige glans. Witte wangvlekken, kastanjebruine schouders en bovenrug, bruinzwarte tot wituitlopende stuit, zwartblauwe vleugels en staart met in de vleugels een bruinachtige baan of vlek. De onderdelen zijn bruin, de onderstaartdekveren roest tot geelbruin, de laatste kleine armpen is rood omzoomd. Bij de pop, die overigens voor de rest sterk op de mannelijke vogel lijkt, is dat veertje geel omzoomd. Verschil tussen de rassen is nauwelijks te onderkennen, voornamelijk een gering verschil in grootte. Ze leven in omvangrijke eikebossen waarvan de meeste bomen bedekt zijn met groene mossen en korstmossen. Voedsel en levenswijze is gelijk aan de voorgaande.

Pyrrhula aurantiaca, Oranje goudvink.

Geen ondersoorten en ze vinden domicilie in Pakistan terwijl ze ook voorkomen in het noordwestelijk deel van het Himalayagebied. Ze zijn ongeveer 14 cm groot. De man heeft een zwart masker en is verder overwegend oranjegeel van kleur, rugdek wat olijfachtig getint, stuit wit, vleugels en staart zwart met blauwe schijn en op de vleugels een witachtige vlek. Het popje is meer bruin-grijs van tint vooral op de onderzijde. De bovenzijde neigt meer naar licht bruin-geel. Het zijn bewoners van dichte met den en berk begroeide bossen met een dichte onderlaag. Broeden doen ze normaliter op hoogten van 2700 tot 3300 meter en tijdens de winterse periode zakken ze af naar lager gelegen gebieden tot 1600 meter. Ze trekken in kleine

Bruine of Nepalgoudvink *P.p.nipalensis* (r.d)

Niet alle goudvinken zijn verboden

Gemaskerde goudvink man en pop *P.p.erythaca* (j.b)

Gemaskerde goudvink man donker type (j.b)

groepjes van zo'n tien tot twaalf stuks op en hun voedsel, wat ze ook wel op de grond vergaren, bestaat uit zaden, noten, knoppen, bessen enz.. Een gemiddeld legsel bestaat uit 3 tot 4 witachtige eitjes welke zijn voorzien van donker-roodbruine vlekjes voornamelijk aan het stompe einde. De jongen van deze soort gelijken op de volwassen popjes met dien verstande dat ze op de kop een vaalbruine kleur hebben, de kopzijden zijn meer geelbruin.

***Pyrrhula erythrocephala*, Roodkop goudvink.**

Geen ondersoorten en ze komen voor in het Himalayagebied en Zuidoost Tibet. Ze zijn ongeveer 15 cm groot en doen toch wat denken aan de voorgaande soort, de oranje goudvink. De man heeft

een zwart masker, roodachtige kopbevedering, grijskleurige rug en witte stuit. De wangen zijn bleek oranjegeel zoals ook borst en buik. Vleugels en staart zijn zwart met blauwe glans. De vleugelstreep is lichtgrijsachtig. De pop is meer grijsbruin van kleur met een geelgroene bovenkop en nekbevedering. Ze leven op hoogten van 2700 tot 3800 meter in kleine groepjes in de uitgestrekte naaldbossen. De winters brengen ze meestal door in de eik-en rodocendronbossen welke wat lager zijn gelegen, terwijl ze ook zijn waargenomen in de brede wilgbegroeiing langs waterlopen. In de Himalaya zijn ze zeer algemeen. De nesten bevinden zich meestal laag bij de grond in de dichte struiken. Gemiddeld bestaat een legsel

Gemaskerde goudvink pop van een donker type (c.s)

uit 3 tot 4 grijswitte naar heel lichtgroen neigende eitjes die bovendien zijn voorzien van bruine en roodbruine vlekjes en spatjes. Ook de roodkoppen leven van zaden, noten, bessen, nectar etc..

***Pyrrhula erythaca*, Gemaskerde goudvink.**

Rassen en verspreiding: *P.e.erythaca* komt voor in de Himalaya tot West China; *P.e.wilderi* in Noordoost China; *P.e.owstoni* in Taiwan. Ze zijn ook zo'n 15 cm groot. De man heeft een zwart masker dat door een smalle witachtige band is omzoomd. Keel blauwgrijs evenals de bovendelen die overigens nog wat donkerder zijn. Stuit is wit met een zwarte band. Vleugels en staart zwart met blauwe schijn, witgrijze vleugelvlek. De borst en buik zijn oranje-roodbruin onderbuik uitlopend in wit. De pop is meer eenkleurig grijsbruin, heeft wel een zwart masker en een vage soms nauwelijks zichtbare band rond dat masker. Ook bij deze soort zijn er enige verschillen in verschijningsvorm tussen de rassen. Zo is bijvoorbeeld *wilderi* kleiner van formaat en bij anderen ligt het verschil weer op de kleuruitingen zoals de foto's ook duidelijk laten zien. De borstkleur met name, kan variëren van bijna oranje-rood tot geelachtig bruin met een wat rode waas. Zo ook is dat het geval bij de poppen, van grijsbruin tot warm bruin. Het zijn bewoners van gemengde bossen, loof- en naaldbomen, maar ze komen ook voor in de specifieke naaldbossen evenals in de moerasachtige gebieden aan de oevers van rivieren en waterlopen. Naast het ook voor alle andere goudvinken genoemde voedsel, nemen de maskers ook knoppen en katjes op van wilgen, populieren en

berk. Normaliter leven ze op hoogten van zo'n 3000 meter, maar in de winter zakken ze af naar 1000 tot 700 meter. Coit zijn ze waargenomen op een hoogte van 3600 meter waar op dat moment een temperatuur heerste van min 20°C. Bij het baltsen, als de man een zacht klinkend maar wel melodieus liedje ten gehore brengt, pronkt hij vooral met zijn

fraai gekleurde borstpartij. De nesten, gemaakt van takjes, worteltjes, mossen en andere plantaardig materiaal, zijn nauwelijks te vinden omdat ze in wel heel dichte struiken worden gebouwd. Over het kweken met deze soort wordt geschreven op pagina 80 van de jaargang 1988.

Japanse goudvink *P.p. cassini* (r.d)

Grijze of blauwe goudvink *P.p. cineracea* (b.d)

Al de tot hier genoemde soorten mogen vrij in de vollère of kooi worden gehouden. Dat geldt (nog) niet voor de hierna volgende, de Europese goudvink, ook niet voor die rassen welke helemaal niet in Europa voorkomen. Desalniettemin noem ik ze wel, zodat er een compleet beeld van het geslacht *Pyrrhula* wordt verkregen.

Pyrrhula pyrrhula, Goudvink.

Rassen en verspreiding: *P.p. pyrrhula*, de nominaatvorm, is het grootst in formaat, te weten ongeveer 18 cm en hij vindt domicilie in Noord en Oost Europa tot West Mongolië; *P.p. pileata* komt voor in Groot Britannië; *P.p. europaea* in Noordwest Europa o.a. ook in ons land. Onder *europaea* vallen een aantal variëteiten, geografische rassen als het ware, welke voornamelijk in grootte verschillen, van 14.5 tot 16.5 cm. *P.p. iberiae* komt voor in Noord Spanje; *P.p. murina* komt voor in het Azoregebied en wordt door sommigen ook wel als een aparte soort beschouwd. In hun verschijningsvorm wijken ze nogal af van de gangbare soorten, het is een kleine bruine vogel waarbij man en pop in hun uiterlijke verschijningsvorm volkomen gelijk zijn. Ze doen wat denken aan de gewone goudvink in jeugdkleed. *P.p. rosikowi* komt voor in West Turkije; *P.p. caspica* in Iran; *P.p. cineracea* vindt domicilie in Mandsjoerije. Dit ras wordt ook wel eens als een aparte soort genoemd, in hun verschijningsvorm wijken ze namelijk ook nogal sterk af. De mannelijke exemplaren hebben een bruinachtige okergrijze borst, grijze rug met witte vlek. De poppen missen de witte vlek en hebben op de vleugels slechts een dunne grijze streep. Ze worden grijze of blauwe goudvink genoemd.

P.p. cassinii komt voor op het Russisch schiereiland Kamchatkan, in Japan en in Noord China en tenslotte *P.p. griseiventris*, de Zuid Japanse goudvink die ook voorkomt in Korea. Van dit ras hebben de mannen een rode keel en rode wangen en het rood op de borst is duidelijk minder soms slechts heel vaag aanwezig, bovenkop en kin zwart, bovendien verder grijsblauw met zwarte vleugels en staart.

Normaal gesproken heeft de goudvink man een zwarte kap vanaf de kin tot de nek, de mantel is grijs evenals de bovenrug, witte stuit, zwarte vleugels en staart met blauwachtige weerschijn. In de vleugels een witte vlek. Keel, borst en buik roze tot echt rood al naar gelang het ras. Bij het popje is de roodachtige borsten buikkleur vervangen door een grijsbruine kleur, het rugdek is wat donkerder grijsachtig olijfgroen.

Niet alle goudvinken zijn verboden

Goudvink mutant, pastel man (r.d)

Goudvink mutant, pastel pop (r.d)

Zuid Japanse goudvink *P.p.griseiventris* (c.s)

In Europa leven de goudvinken in loof- en gemengde bossen, boomgaarden, parken en tuinen, in Azië in de naaldbossen op de berghellingen. Leven ze voor een belangrijk deel paarsgewijs, tijdens winterse perioden kunnen ze in kleine groepjes van zo'n 8 tot 10 stuks opereren. Hun voeding bestaat uit allerlei zaden van bomen, zoals van de berk, esdoorn en dennen, en van bessen zoals die van de jeneverbess, meidoorn en lijsterbess, alsmede van knoppen, wilde planten enz. enz. Bekend is dat ze in boomgaarden nogal eens schade kunnen veroorzaken door het eten en stukmaken van knoppen en bloesems. Ze pikken hun voedsel vaak rechtstreeks van de boomtakken en van plantestengels, mits die laatste hun gewicht kunnen hebben. Is dat niet het geval dan pikken ze al vliegend datgene van de planten wat ze nodig hebben. Bij de balts laat de man uiteraard zeer omstandig zijn roodkleurige borst zien die voor dat doel nog eens extra wordt opgezet. Hij springt daarbij rondom het popje, staat weer stil en wiegt traag heen en weer waarbij hij een serie wat vreemde geluiden laat horen, van aardige klinkende fluittonen tot meer zware kokgeluiden en als andere uiterste tot knarsend lage tonen. Eigenlijk meer een mengeling van kwelende en knarsende tonen. De staart is zijdelings naar de partner gericht. Het popje laat zich, als zij hem tenminste welgevallig is en op zijn avances wil ingaan, ook niet onbetuigd en maakt met lichaam en staart gelijksoortige bewegingen; zelfs zingt ze maar dan wel minder intens.

Niet alle goudvinken zijn verboden

Goudvink, meest recente mutant, let op poot- en snavelkleuren (b.d.)

van elkaar te scheiden, ook niet buiten de broedperiode. Bovendien is het verstandig om eventuele wisseling van partners slechts toe te passen als het echt hoogst noodzakelijk is.

Goudvinken zijn uitstekend te houden in beplante volièrés. Ze leven zoals hiervoor omschreven voor een belangrijk deel in met naaldbomen begroeide gebieden en met die wetenschap kunnen we bij het inrichten van de volièré rekening houden. Veel zon hebben ze beslist niet nodig want meestentijds houden ze zich in de overdekte wat donkerder gedeelten op. Het mooist is om ze paarsgewijs in een vluchtje te houden, zulks biedt ook de meeste kansen op een geslaagde kweek. Overigens zijn ze ook heel goed in ruime

camoefleren. Als nestmateriaal gebruiken ze uitgeplozen touw, mossen, kleine takjes, gedroogde grasstengels, cocosvezel, fijne maise grasstengels, paardehaar en soortgelijke materialen. Vooral de fijne, zachte materialen gebruiken ze voor de stottering van de nestkom. De pop bouwt praktisch alleen, de man steekt slechts af en toe een snaveltje toe of liever gezegd hij brengt af en toe wat materiaal aan maar echt meebouwen is er niet bij. Zo laat hij ook het broeden aan haar over, zoals reeds eerder is gesteld maar hij brengt de jongen wel mee groot. Als voedsel geven we de goudvinken een goed en zo gevarieerd mogelijk mengsel wildzangzaden waarin we witzaad, raapzaad, negerzaad, gepelde haver, lijnzaad, grove graszaden en hennep aantreffen. We vullen zo'n mengsel aan met extra onkruidzaden, zonnepitten en saffloorpitjes ofwel kardizaad. Ook gekiemde zaden, mits met mate verstrekt, vormt een goede aanvulling van het menu. Veel goudvinken nemen bovendien nog dierlijk voedsel op en daarvoor worden meestal meelwormen gebruikt. Hiervan overigens niet te veel, beter is het om het dierlijk voedsel wat gevarieerder te doen zijn waarbij we afwisselend gebruik kunnen maken van pinky's, buffaïowormen, kleine spinnen, sprinkhanen enz. Bovendien eten ze graag fruit, groen en bladknoppen. Dagelijks vers bad- en drinkwater maakt de zaak compleet. ■

Tijdens de balts biedt de man ook wat nestmateriaal aan zoals een twijgje of grasspriet die hij van de grond neemt en naar zijn geliefde vliegt om dat aan haar te geven. De pop neemt dat aan en op een gegeven moment kunnen beiden met een sprietje in de bek rondvliegen. Heel vaak is de feitelijke paring dan zeer nabij. Van takjes, twijgjes, stengels en mos wordt een komvormig nestje gebouwd bijvoorbeeld in een jonge conifeer. In elk geval een plaatsje dat door de man is uitgekozen en waarnaar hij zijn vrouwtje heeft weten te lokken met uit de keel komende 'riurr'-klanken. De 4 tot 5 eieren die een blauwachtige schaal kleur hebben en bezet zijn met grijs- tot paarsbruine vlekjes, worden gedurende ongeveer 13 dagen bebroed en de jongen verblijven ongeveer 16 dagen in het nest. Per seizoen kunnen 2 tot 3 broedsels worden grootgebracht. Dat broeden doet het popje vrijwel alleen, waarbij de man haar dan wel de nodige snavelkost bezorgt alhoewel ze ook wel eens het nest verlaat om zelf wat voedsel op te nemen en zich te ontlasten.

Goudvinken zijn van nature monogame vogels. Men doet er can ook goed aan om eenmaal gevormde paartjes niet

broedkooien te houden en te kweken, zo'n broedkooi moet dan wel 80 tot 100 cm breed zijn, minimaal 50 cm diep en 50 cm hoog. Op verschillende hoogten in hun verblijf hangen we nestgelegenheden op, zoals korfjes of voorgevormde nesten. Ook oude merel-nesten kunnen nog goede diensten bewijzen. Die nestgelegenheden moeten we wel met dennetakken of bussels brem etc.

In kleur afwijkend exemplaar gevangen in de wildbaan. Na uittrekken van zwarte en roodbruine veertjes, kwamen deze na enige tijd in dezelfde kleur terug. Zie ook pag. 269, jaargang 1990 waar een geheel zwart en een geheel wit exemplaar is afgebeeld. (b.d.)

Geelvoorhoofdamazone (s.o.panamensis)

De Marajo Amazone

(*Amazona ochrocephala xantholaema*)

Land van herkomst van deze interessante amazonepapegaai is Brazilië. Ze komen voor in een beperkt gebied, namelijk het eiland Marajo, aan de mond van de Amazone rivier, hetgeen ligt in de provincie Para. Het eiland is te bereiken per boot, ± een en een half uur varen, stroomopwaarts. Een groot gedeelte van het eiland bestaat uit agrarisch gebied, vooral bekend door de fok van buffels, welke als rij en trekdiere gebruikt worden. Tevens is het eiland een trekpleister voor toeristen (voornamelijk Amerikanen en Fransen) vanwege zijn typische Braziliaanse folklore.

De Marajo is groter dan de nominaat vorm (*Am.ochrocephala ochrocephala*) de geelvoorhoofd amazone. Komt in maat en gewicht overeen met de grote dubbele geelkop amazone ± 42 cm. Vleugellengte 24 cm, staartlengte 12 cm, gewicht 530 gr. De grondkleur is groen, bovenkop, wangen, oogring en oordekveren geel. Bij sommige exemplaren, zit er ook rood door het geel. Vleugelboeg rood, vleugelspiegel eveneens rood. Snavel zwart met roodachtige vlek aan de basis. Jonge

Marajo's gelijken zeer veel op de geelvoorhoofd amazone maar ze zijn veel forser gebouwd, wat vooral ook aan de poten te zien is, en hebben meer geel over de kop. Kenmerkend voor de Marajo is vooral de groene voorhoofdsband. Betreffende de tekening, van de gele kopkleur, zoals beschreven, hierin doen zich vaak varianten voor. De groene voorhoofdsband wisselt erg, kan heel smal of heel breed zijn. Bij sommigen loopt de gele koppartij tot in de door. Tijdens mijn expeditie in F

N

D

Marajo amazone (a.o. xantholaema)
Let op voorhoofdsband.

heb ik exemplaren met nagenoeg geheel gele koppen gezien, daarentegen ook een groot aantal, met aanmerkelijk minder geel en afwijkende tekening, (het betreffen alle geslachtsrijpe vogels). De koptekening is bij deze amazonesoort dus alleen globaal te beschrijven, gelijk de blauwvoorhoofd amazone, welke in tekening ook vele variatie's kent. Over het algemeen, kan men mannen en poppen visueel van geslacht onderscheiden, daar de mannen in de koppartij meer geel vertonen. De Marajo amazone, is als soort pas 100 jaar bekend en was tot 1984 meer of minder een soort mythe. Klaus Bosch en Ursula Wedde, schreven in het boek "Amazonen" bijvoorbeeld, dat er slechts 2 exemplaren van deze amazone bekend zijn, en dan alleen nog maar als zijnde 2 huiden in een museum. Ook Rosemary Low twijfelde in die tijd zeer aan het bestaan van deze soort, doch sinds 1984, na het lezen van onze rapporten over de veldobservatie's, welke wij in Brazilië deden en tevens de meldingen vanuit Amerika, is ook zij van mening, dat het hier om een definitieve ondersoort van de geelvoorhoofd amazone gaat. Het is erg jammer, dat er zich maar een heel gering aantal exemplaren bij de liefhebbers bevinden. Volgens Rosemary Low en ons eigen onderzoek, bevinden zich buiten Brazilië slechts drie paren. Een paar bevindt zich in Loropark op Tenerife, een paar in Engeland en een paar in onze collectie. Er zou zich nog een losse man in een dierenpark in Puerto Rico bevinden, maar dat is nog niet bevestigd. Deze drie paren, zijn een schraal aantal om het voortbestaan voor deze soort veilig te stellen. Gelukkig is er de wil tot sa-

menwerking tussen alle betreffende personen, zodat voor de eerstkomende tijd, door uitwisseling aan nieuw bloed is te komen. Hoewel de vogels zich in verschillende larden bevinden, is het wettelijk te realiseren met geldige cites documenten de nakweek uit te wisselen. Het ouderpaar is sinds 1984 in ons bezit. Het betrof een overjarig wildvang paar, wat vreselijk nerveus was. Dat is dan ook de oorzaak dat het zes jaar moest duren voor dit paar tot broeden overging. Het heeft veel tijd en geduld gekost, om de vogels dusdanig te kalmeren en te gewennen. Het is namelijk een eerste vereiste dat, om welk dier het dan ook gaat, ze zich eerst volkomen rustig en op hun gemak moeten voelen alvorens ze tot voortplanting komen. Een dier dat zich niet op zijn gemak voelt, zal nooit tot voortplanting overgaan.

De volière, in welke onze Marajo's tot broeden overgingen, heeft de standaardmaten voor amazonevolières, 2 bij 1 bij 2 meter, zonder buitenvolière. Wij broeden alle amazonesoorten binnen. Dit heeft het voordeel, dat men temperatuur en luchtvochtigheid volkomen in de hand kan houden. Als nestgelegenheid gebruiken wij zogenaamde kist nestkasten van watervast multiplex, 50 cm diep, 45 cm breed, met een vlieg gat van 12 cm doorsnede. Als nestmateriaal gebruiken wij vermelde den-humus uit het bos, hetwelk goed vocht vast houdt. Begin mei werd het eerste ei gelegd, welke precies na 28 dagen broeden uit kwam. Drie dagen later volgde het tweede jong. Tijdens de broed kwam de pop nauwelijks van het nest. In 4 weken broeden heb ik de pop

slechts twee maal van het nest gezien. De man heeft de gehele periode de pop alles op het nest gebracht. Ook de twee eerste weken dat de jongen uit waren, bleef de man, de jongen en de pop op het nest voeren. Nestcontrole was over de hele periode vrijwel onmogelijk. Als voeding gebruiken wij het gehele jaar, grof parkietenzaad, P.T. Food plus groenten en fruit. Alleen tijdens de periode dat er jongen zijn, verhogen wij de hoeveelheid P.T. Food, daar de oudervogels hieraan de voorkeur geven. Zo als bij de meeste grotere amazones, duurde het vrij lang voor de jongen zelfstandig waren namelijk ongeveer 16 weken.

door: R. van Dieten.

Foto's: Müller en Van Dieten

Dubbele geelkop amazone (a.o. oratrix)

Dr

N

Monogamie bij het baardmannetje en de ringmus

Duurzame monogamie (één mannetje met één vrouwtje) komt in onze streken bij een groot aantal vogels voor. Wij willen dat in dit artikel nagaan bij het baardmannetje *Panurus biarmicus* (foutief wel baardmees genoemd, maar het is helemaal geen mees, maar een verwant van de timalia's) en de ringmus *Passer montanus*. Het baardmannetje bewoont de uitgestrekte rietvelden, terwijl de algemene ringmus, kenbaar aan zijn bruine pet en witte ring rond zijn hals, meer in bosrijke streken en rond boerderijen, dorpen en boomgaarden wordt aangetroffen. Het woongebied van het baardmannetje omvat Zuid Europa tot in Azië, maar blijkt in ons land uiterst zeldzaam te zijn.

Paren worden bij de jongen van het baardmannetje al in het jeugdkleed gevormd. Men zou het kalverliefde kunnen roemen, ware het niet dat de partners in een duurzaam huwelijk de rest van hun leven bij elkaar blijven. **Waar werd oprechter trouw dan tussen man en vrouw ter wereld ooit gevonden?** Kunnen wij bij de baardmannetjes Vondel nazeggen. Bij beide geslachten blijkt de kleur van het venkleed verschillend te zijn, maar dit is eerst na de eerste rui zichtbaar. Dan hebben de dieren al lang paren gevormd. Het geslacht van de partner herkennen de jongen aan de snavel, die bij het vrouwtje zwartachtig is en bij het mannetje oranjegeel. Kort na het uitvliegen van de jongen treedt dit kleurkenmerk al op. De jongen leven eerst in zwermen met leeftijdgenoten samen. De nacht brengen ze gemeenschappelijk slapend door, dicht op elkaar en de veren bolvormig opgezet om het warmteverlies tegen te gaan. Overdag blijken ze nogal onverdraagzaam te zijn. De mannetjes vooral nemen elke gelegenheid te baat om heel agressief hun zwermkokers

te pikken. Het kan daarbij zelfs tot trekken en krachtig hakken komen. Alom baldadigheid bijgevolg, maar daaraan komt spoedig een eind, als de man zijn activiteiten op een speciaal uitgezocht vrouwtje gaat concentreren. Dat vrouwtje laat alles geduldig over zich heen gaan en kort daarop is de verhouding snel duidelijk geworden. De verliefden slapen twee of drie dagen later 's avonds dicht tegen elkaar aan gevlijd en niet zoals tevoren bij broers respectievelijk zusters. Ze blijken eigenlijk bij alle handelingen onafscheidelijk te zijn: slapen, baden, voedsel zoeken, drinken en zich oppoetsen. Van tijd tot tijd krauwen ze elkaars opgezette veren. Vliegt de één een halmpje verder, dan is de ander er onmiddellijk bij. Desondanks kunnen ze elkaar op een gegeven moment toch uit het oog verliezen, maar dan klinkt er een luid door-dringend gesjilp tot ze elkaar weer hebben gevonden. Al gauw zonderen de paren zich af en worden op die manier de zwermgemeenschappen opgelost. De volledige jeugdrijs begint na ongeveer twee maanden. Van die

tijd af aan blijven de partners niet meer zo overdreven dicht bij elkaar. Van gescheiden optreden is er natuurlijk geen sprake, maar er ontstaat tenminste geen ruzie meer als ze een andere soort tegenkomen. De partners herkennen elkaar aan hun stem en communicatie door middel van de roep vinden ze nu blijkbaar ruimschoots voldoende. Op die manier kunnen ze een onderlinge afstand van enige meters verdragen. De huwelijkspartners slapen hun hele verdere leven vlak bij elkaar. Sterft de ene vlak bij elkaar. Sterft de oortdurend roepend en opgewonden zoekend rond. Bedroefd strijkt hij hier ed. Bedroefd strijkt hij hier ed. Bedroefd strijkt hij hier ed. Bedroefd strijkt hij hier ed. Bedroefd strijkt hij hier ed. Bedroefd strijkt hij hier ed. Bedroefd strijkt hij hier ed. Bedroefd strijkt hij hier ed. Het kan tenslotte tot een tweede huan tenslotte tot e dat kan alleen tussen een weduwe en weduwnaar zijn. Bovendien is dit tweede huwelijk niet zo hecht. Een partnerloze oude vogel blijkt namelijk geen aansluiting bij de jeugdzwermen te vinden, die uit broers en zusters bestaan. Het

voortdurend gepik en de vele ruzies beletten hem om contact tot stand te brengen en verdrijven hem gauw. De vechtlust van de jongen, die tijdens de puberteit het felst tot uiting komt, maakt het een oude vogel onmogelijk om met een teenager te trouwen. In zwermen van volwassen vogels komt jaloezie noch hofmaken voor. Weduwen of weduwnaars kunnen hier contacten leggen en een nieuwe partner vinden. Levenslang monogaam huwelijk blijkt dus een uitdrukking te zijn, die gemakkelijk tot verschillende voorstellingen leidt. Deze paarbinding duurt natuurlijk niet in de letterlijke zin van het woord het hele leven. Het leven is immers al in het ei begonnen en de paarbinding kan wel uitzonderlijk vroeg tot stand komen, maar toch altijd eerst nadat al een deel van het leven is verstreken. Tot het einde is het dan ook vaak ook niet meer zover. Wel staat het zo goed als vast, dat alleen dieren van ongeveer dezelfde leeftijd paren vormen. Toch gebeurt het zelden dat beide partners een zeer hoge leeftijd bereiken. De één wordt door een kat en de ander door een havik gegrepen. Als gevolg daarvan kunnen wij er alleen door langdurende observaties of onder bescherming in de volière achterkomen in welke mate bij deze dieren het huwelijk inderdaad als duurzaam huwelijk is opgezet. Bij de algemeen voorkomende ringmus blijven de partners gewoonlijk levenslang bij elkaar. Per jaar kunnen drie broedsels worden grootgebracht. Overigens is het een

paartje zelden vergund om twee jaar achtereenvolgend de jongen samen op te voeden. Door de weduwnaar of weduwe moet dan een nieuwe partner worden gezocht. Ze blijken trouw te zijn, vooral de vrouwtjes. Ze wijzen zelfs nog ieder ander mannetje af als hun eigen man gewond of ziek is. Door de mannetjes worden weliswaar ook hun eigen vrouwtjes niet verlaten, maar ze blijken zich wel over naburige weduwen te ontfemen. Duidelijk prefereren die immers mannetjes, die ze al kennen boven volkomen vreemde. Op die manier kan het voorkomen dat één mannetje drie vrouwtjes moet bevruchten, terwijl drie nesten voor het volgende broedsel door hem als doe-het-zelver moeten worden gerepareerd. Bovendien moet hij op één nest broeden en in drie nesten moeten jongen worden gevoerd. Ga er maar aan staan. De hele dag is er een momentje rust voor de vogel niet bij. Een ringmusmannetje werd in 1956 als broedvogel geringd en bracht dat jaar, vermoedelijk steeds met hetzelfde vrouwtje, in één nest drie broedsels groot. **Groen** zo genoemd naar de kleur van zijn ring om hem tussen zijn soortgenoten herkenbaar te maken, broedde in 1957 weer in hetzelfde onderkomen, een gat in een pannendak en nam de naburige weduwe, waarvan het nest twee meter verder was gelegen, er **en passant** nog even bij. Ook hielp hij de weduwe bij de nestbouw, maar alleen het eerste vrouwtje bleek het tot volwassen jongen te brengen. De weduwe

kreeg helaas geen jongen. Door beiden werd het tweede broedsel met de hulp van **groen** grootgebracht. Plotseling waren ze allebei verdwenen. In juli maakte **groen** nog eens een buurweduwe het hof en vormde met haar een nieuw paar, ze werd **linkswart** genoemd en bewoonde een gat twintig meter verder. Ze verliet dit om met **groen** in het huwelijk te treden en kwam zo in één van groens onderkomens (wat een naam eigenlijk voor gaten in het pannendak) terecht. Dit vrouwtje kwam niet meer tot een broedsel en begon al te ruien. Toch bleef het nieuwe paar samen tot **linkswart** in oktober plotseling was verdwenen. Er was echter nog een buurvrouw die vijfvoudig weduwe was en minstens drie jaar oud bleek te zijn. Zij bewoonde een veertig meter verder gelegen gat en werd **rood** genoemd. Zij vormden (u begrijpt het inmiddels al) met de trouwlustige weduwenexpert **groen** een paar. Nu had **rood** nog een vrijer en voordat ze **groen** koos (mannetjes kiezen zogezegd, maar meestal nemen vrouwtjes de beslissing) droeg ze met de andere man, veren naar haar oude nest en met **groen** samen veren naardiens, **groens** nest. Een van twee walletjes-eter bijgevolg. Ze overnachtten de lange winter door heel gezellig en intiem in zijn nest. Lente 1958 koos **rood** een ander verlaten nest als onderkomen, halverwege haar vroegere eigen gat en **groens** gat. Samen brachten ze met succes drie broedsels groot en bleven ze nog tot 1959 samen.

Helaas viel rood toen ten prooi aan een op buit beluste sperwer. Niet al te lang getreurd, want groen bleek in maart een nieuw vrouwtje te hebben, met wie hij weer drie broedsels had. Want dieren zijn precies als mensen en als men zich in het wel en wee van zo'n ringmussengemeenschap verdiept, blijkt dit eigenlijk echt zo te zijn. In het algemeen merken ringmusmannetjes al gauw als er in de omgeving een vader ontbreekt. Voor het vrouwtje in kwestie met nestgat (en eventueel met eieren en jongen en al) wordt zo goed mogelijk gezorgd. Opmerkelijk is dat het vrouwtje haar nest tegen het nieuwe mannetje verdedigt en hem nog dagenlang agressief krijsend verjaagt. Toch laat ze zich door dit mannetje al (voor het volgende broedsel) bevruchten. Dit blijkt mogelijk te zijn doordat een mannetje, wanneer hij een vrouwtje het hof maakt, dat nog nooit een partner heeft gehad. Zijn werkwijze is dan steeds dezelfde. Met iets afgezakke vleugels en opgezet verenkleed gaat hij zitten slijpen en als hij zijn liefdesspel opvoert, laat hij een veelstemmig klinkende roep horen, die niet te onderscheiden is van de geluiden, die een nestvogel van zeven tot vijftien dagen oud gewoon is te maken. Komt het vrouwtje dichterbij, dan blaast het mannetje zich nog meer op, trilt vaak nog met zijn vleugels, maakt onzekere buigingen en begeleidt het vrouwtje als ze wegvliegt. Zelfs tijdens de vlucht blijft hij opgeblazen. Zijn ze het tenslotte eens geworden, volgt door-

gaans bij gemeenschappelijk uitvliegen omgekeerd het vrouwtje het mannetje en schuift bij het rusten naar hem toe. Gezamenlijk wordt ook het nestmateriaal gehaald, wat altijd uitstekend is om de onderlinge band aanmerkelijk te versterken. Het paar copuleert herhaaldelijk vanaf april, maar het is vóór die tijd (dus zonder copulatie) samen gebleven en het blijft ook daarna hecht bijeen, ook buiten de broedperiode. De partners blijken elkaar individueel te herkennen, zelfs alleen aan het stengeluid. Ook later blaast het mannetje zich nog af en toe op en laat nog wel de karakteristieke roep van het nestjong horen. Dan zijn al lang de paren gevormd. Men moet wel concluderen dat deze ceremoniën dus zeer zeker een partnerbindende functie hebben. Wil een paar zich kunnen vormen, dan zijn deze absoluut vereist. Vleugeltrillen en nestvogelroep zijn kinderlijke gedragingen, waarmee mannelijke en vrouwelijke nestjongen bij hun ouders bedelen. Maakt een volwassen mannetje een vrouwtje het hof, dan komen beide uitingen terug. Vermoedelijk helpt dit de moederlijke reacties van het vrouwtje oproepen, waardoor de neiging om hem af te wijzen overwonnen wordt. Aanvankelijk heeft ze die neiging tegenover elke vreemde. Vooral in de periode waarin de eieren worden gelegd, maar ook nog af en toe tijdens het eerste kwart van de broedtijd, vinden copulaties plaats. Dan zien wij ze weer kort vóór de jongen van het eerste of het tweede broedsel uit-

vliegen. Bij de copulatie springt het mannetje twee tot zevenmaal achtereen op het vrouwtje en laat daarbij een karakteristieke, tedere wluug-roep horen, dat meermalen snel wordt herhaald. Dezelfde roep laten beide geslachten klinken bij het binnenbrengen van nestmateriaal, bij de aflossing van het broeden, bij het onder de vleugels nemen van de jongen, bij het neerstrijken bij het gat, bij het opvliegen van het nest. Het mannetje schijnt dit vaker dan het vrouwtje te doen. Het is een begroetingsgeluid, dat alleen in de voortplantingstijd voorkomt en uitsluitend tussen huwelijkspartners onder elkaar wordt gebruikt en nooit tegenover burens of vreemden. Men zou dit geluid de tedere begroeting kunnen noemen, die plaatsvindt tussen zich voortplantende partners, zoals ze speciaal aan elkaar appelleren. Dit natuurlijk vooral bij de copulatie uiteraard.

Prof.dr. Anthonie Stolck

N U T T I G E W E N K E N B

Door: Th. Bruynaers en
L. Meulemans.

Kweekvogels.

In het voorgaande hebben we geprobeerd u op weg te helpen om goede vogels in uw hokken te krijgen, waarmee u kunt meedingen naar de hoogste eer op een tentoonstelling. Nu gaan we ons meer bezighouden met allerlei facetten die te maken hebben met de kweek. We hebben gezien dat selectie erg belangrijk is voor de showvogels maar ook voor de kweekvogels. Alles wat vooraf gezegd is telt ook voor de vogels waarmee we gaan fokken. We hebben het tot nu toe alleen gehad over uiterlijke bijzonderheden. Bij een goede kweekopzet komt veel meer kijken. Het uiterlijk is zeer belangrijk, maar zeker zo belangrijk is te weten hoe onze vogels vererven. Wanneer we de afstamming van onze vogels kennen is de kans op een goede kweek zeer groot. Als we dan ook nog weten hoe de factoren die een vogel in zich heeft, vererven, is de kans nog veel groter. U leest het goed EEN KANS, want dat blijft het. Ons is gebieken dat veel liefhebbers erg weinig weten van de erfelijke factoren. Daarom hier een poging om de meest elementaire dingen op een rijtje te zetten. Wij willen zeker niet volledig zijn en we gaan ook niet de achtergronden uitdiepen. Wij willen alleen die zaken aan de orde stellen waarmee we allemaal ongewild te maken krijgen. Het loont ook zeker de moeite te nemen hier eens in te duiken. Men hoort vaak dat deze materie voor veel mensen te moeilijk is. Dat is niet waar.

Om te weten wat een goede kweekvogel is, moeten we de twee typen waaruit een vogel bestaat kennen:

Het uiterlijke type (fenotype)

d.w.z. de buitenkant van de vogel. Dit is in het voorgaande uitgebreid aan de orde geweest en dat heeft iedereen kunnen volgen. Alle eigenschappen, goed of slecht, bepalen de waarde van deze vogel tot een tentoonstelling-en/of kweekvogel. We hebben ook gezien dat het deze eigenschappen zijn die van buitenaf beïnvloedbaar zijn. Let maar eens op het opleken van de kleur als u de vogels lange tijd in vol zonlicht laat zitten. Ook zaken als huisvesting, voeding, badwater, overbevolking enz. bepalen het uiterlijk van de vogel. De keurmeesters zullen als geen andere de waarde van de vogels

op deze eigenschappen kunnen schatten. Maar wat de keurmeesters niet kunnen zien en ook niet weten is het tweede type dat onze vogels in zich hebben.

Het innerlijke type (genotype)

d.w.z. welke erfelijke eigenschappen onze vogels bezitten. Om dat te weten moeten we ook weten waaruit deze vogel is gekweekt. Erfelijke eigenschappen worden nl. aan het nageslacht doorgegeven. Dit noemen we de VERERVING. Hieronder vallen een aantal zichtbare eigenschappen, maar ook vele onzichtbare. Heeft u het ook al niet eens meegemaakt dat u vogels kocht en dat later bleek dat er jongen uit geboren werden die we helemaal niet verwacht hadden? Als we de erfelijke eigenschappen niet kennen, komen we steeds voor verrassingen te staan. Welnu, wanneer we het ideale uiterlijke type (fenotype) hebben en we weten het innerlijke type (genotype), dan kunnen we kweekparen gaan samenstellen waarmee de kans op kwalitatief goede vogels groot is en we krijgen vogels waarvan we weten hoe zij weer de eigenschappen aan hun jongen doorgeven. Om een voorbeeld te geven hoe we te werk kunnen gaan, bespreken we een kweekpaar van een intensieve en een schimmelvogel. Iedere kweker heeft

hiermee te maken. We letten in dit geval alleen op deze factor. In veel gevallen spelen vele factoren tegelijk een rol, maar dat is op dit moment te ingewikkeld. We zoeken in ons bestand een ideaal paar, waarvan we de hoogste verwachting hebben. We zullen in dit voorbeeld uitgaan van de vetstofvogels. Maar wat hierover gezegd wordt, geldt evenzeer voor de gepigmenteerde vogels. We nemen b.v. de intensieve in orangerood-orangerood, de intensieve in geel-goudgeel, de schimmel in orangerood-zalm, de schimmel in geel-strogeel. Helemaal in het begin hebben we gezegd dat we uitgaan van zeer goede eigenschappen: 1) een prima kleur (selectie fenotype) standaardseis (selectie genotype) administratie, 2) goede houding, 3) grootte van 13 à 14 cm (lieft 14), 4) strakke bevedering, 5) goede vorm (evenredigheid), 6) topconditie. Nu is het de vraag wat we willen gaan kweken. Willen we intensieve of schimmels? In ons geval willen we goudgele, dus intensieve vogels in geel. Het is nu allereerst de vraag hoe de intensief en de schimmelfactor vererven. Wij hebben te maken met een **intermediaire factor** d.w.z. een eigenschap waarbij intensief en schimmel gelijkwaardig zijn. Dit is het gemakkelijkste duidelijk te maken met het volgende voorbeeld: We kruisen een rode

I D E K A N A R I E K W E E K

met een witte bloem. Als we nu i.p.v. rood intensief lezen en voor wit schimmel kunnen we het volgende ook begrijpen. De jonge plantjes zullen allemaal rose worden als rood en wit gelijkwaardig zijn. De rose bloemen hebben 50% rood en 50% wit gekregen. Of in ons geval 50% intensief en 50% schimmel. Onze vogels zullen dus allemaal half schimmel en half intensief zijn. Wij gaan verder en kruisen rose x rosa. Als nu de rode kleur van de vader bij de rode kleur van de moeder komt krijgen we rood. Als nu de witte kleur van de vader bij de witte kleur van de moeder komt krijgen we wit. Als rood en wit samengaan krijgen we weer rose. In een schema ziet dit er als volgt uit:

vader: 50% rood - 50% wit

A intensief schimmel **B**

moeder: 50% rood - 50% wit

C intensief schimmel **D**

Als nu **A** samengaat met **C** worden de nakomelingen rood (intensief).

Als nu **A** samengaat met **D** worden de nakomelingen rose (half intensief, half schimmel).

Als nu **B** samengaat met **C** worden de nakomelingen rose (half intensief, half schimmel).

Als nu **B** samengaat met **D** worden de nakomelingen wit (schimmel).

We krijgen dus **25% rood, 50% rose, 25% wit.**

25% intensief, 50% halfschimmel/half intensief 25% schimmel.

Dit is altijd het geval zowel bij dieren als bij planten als we te maken hebben met een gelijkwaardige factor als de intensief/schimmel factor. Wij zijn er in dit geval van uitgegaan dat de planten en de vogels volledig fokzuiver (zaadvast) waren. Of dit bij onze vogels nog voorkomt, durven wij te betwijfelen. Als wij nu verder gaan en intensieve willen kweken paren we een volledig intensieve x een half intensieve/half schimmel. De jongen die daaruit geboren worden houden dus weer het midden tussen deze eigenschappen en zullen dus allemaal naar de intensieve kant gaan en dat wilden wij. Als we nu zo doorkweken zal de intensiviteit steeds toenemen en de fokzuivere intensieve vogels benaderen. De volle 100% halen we niet. Dat moeten we ook niet nastreven want daarvan kennen we de nadelen: kale plekken om de ogen, veel te kort bevederd (klein). Ook zal op een gegeven moment de lethalfactor in

werking treden en er zullen geen jongen meer geboren worden of als ze nog wel geboren worden zullen ze zeer jong sterven. We moeten dus oppassen met wat we doen. Bij de linenteelt komen we hierop terug. Als we schimmelvogels willen kweken gaan we precies andersom werken en kruisen halfintensief x schimmel enz.. En ook hier geldt weer dat we de mate van schimmel bij de jonge vogels in de gaten moeten houden. Er kan een teveel aan schimmel komen en de vogels zijn te lang bevederd en zitten dan te los in de veren.

Nu is het theoretisch opzetten van zo'n lijn geen probleem. Anders wordt het, als we deze theorie in de praktijk gaan toepassen. Wanneer is een vogel volledig intensief en hoeveel schimmel heeft een vogel? Tussen vol-intensief en vol-schimmel ligt een grote verscheidenheid aan variaties. Het is daarom goed ons vogelbestand in hokjes te verdelen. Zelf gebruiken wij daarvoor een zgn. GRADENMETER, die iedereen voor zich zelf kan maken voor zijn vogels. U krijgt er een beter overzicht mee en u kunt in uw kweekadministratie beter en nauwkeuriger de kleur aangeven. Zo'n gradenmeter kan er als volgt uitzien. Wij geven er een van 12 groepen.

- 1) veel te intensieve vogels (kale plekken rond ogen)
- 2) intensieve tentoonstellingvogels.
- 3) intensief met minimale schimmel vorming in rugdek.
- 4) intensief met minimale schimmel in rug en hals.
- 5) intensief met minimale schimmel in rug, hals en flanken.
- 6) intensief met lichte schimmel in rug, hals borst en flanken.
- 7) niet-intensief met schimmel op kop, rug, hals en flanken.
- 8) niet-intensief met middelmatige schimmel. Nog te intensief.
- 9) niet-intensief met redelijke schimmel. Nog te intensief.
- 10) niet-intensief met vrij goede schimmel. Kopje te intensief.
- 11) niet-intensief met goede schimmel verdeling. T.T.-vogel.
- 12) te zware schimmel vogel.

Het zal duidelijk zijn dat beide uitersten uitgeschakeld dienen te worden, dat 2 en 11 de wedstrijdvogels zijn en dat 3 t/m 10 de kweekvogels kunnen zijn, al moeten we 2 en 11 niet helemaal uitschakelen. Bij deze beiden is het van

belang te weten uit welke ouders ze geboren zijn en tegen welke partner we ze willen gebruiken. Deze gradenmeter kan heel goede diensten doen bij het administreren van de vogels. We hebben al gezegd dat een secure omschrijving in het kweekboek van groot belang is. Deze gradenmeter kan zowel voor vetstof alsook voor alle gepigmenteerde gebruikt worden. Bij de pigmentvogels zou men eenzelfde gradenmeter kunnen maken wat betreft de pigmentering van zeer fijn tot zeer grof. Enkele praktische tips om een en ander in de praktijk te brengen:

-- Een ervaren kweker zal zijn vogel vrij gemakkelijk in deze hokjes kunnen plaatsen. Als u niet zo ervaren bent vraag dan een collega-kweker het samen te doen bij u en bij hem.

-- U kunt ook een paar veertjes uit het rugdek boven de implant van de staart nemen. Als u deze veertjes tussen twee glasplaatjes onder een microscoop bekijkt zult u duidelijk verschillen zien tussen de ene vogel en de andere. De meest heldere veertjes met zo weinig mogelijk witte schubjes zijn van een intensieve.

-- U neemt de vogel op de rug in uw hand. De stultveertjes bij de implant van de staart vormen een driehoekje. Hoe helderder de kleur en zonder of nagenoeg zonder witte schubjes, hoe intensiever de vogel. Hoe meer schubjes, hoe witter des te meer schimmel heeft de vogel. Het is goed hierop eens te oefenen. Bekijk de vogel eerst zo op de schimmel en schat dan eens wat u in de stult denkt aan te treffen. In veel gevallen geeft een combinatie van deze mogelijkheden u een zeer goed beeld en een grote zekerheid. De eerste mogelijkheid is de beste omdat deze ons dwingt kritisch samen met anderen te kijken. Daarnaast bouwen we belangrijke contacten op en het is zo dat "vele handen licht werk maken". Vertaald naar onze vogelsport zouden we kunnen zeggen: "Beoordeeld door vele mensen maakt het selecteren tot een "makkie".

Witkeelijster, *Turdus albicollis*

W I T K E E L

Turdus albicollis

Een moeilijk te identificeren groep.

Het geslacht *Turdus* behorende tot de echte lijsters heeft zijn oorspronkelijke domicilie over de hele wereld uitgezondert Australië (de merel en de zanglijster zijn daar ingevoerd). Ook latijns Amerika is rijk bedeed met lijsters van het geslacht *Turdus*. Een opvallend kenmerk van een aantal soorten is de duidelijk gestreepte keel. Gezien het grote aantal ondersoorten met soms minimale verschillen is het moeilijk om vast te stellen om welk soort of ondersoort het gaat. De witkeelijster kan bijvoorbeeld erg veel lijken op de zwartnavellijster (*Turdus ignobilis*), de laatste heeft o.a. geen oogring en is licht grijsbruin ge-

kleurd op de borst. *Turdus i.debilis* is echter een uitzondering en is veel lichter gekleurd op de borst. Oorspronkelijk werden van de witkeelijsters 21 ondersoorten onderscheiden. Sinds 1983 worden ze echter onderscheiden in twee groepen. *Turdus assimilis* met 12 ondersoorten voorkomend ten noordwesten van de Andes, d.w.z. van Mexico tot Equador. Ten oosten van de Andes nl. van Oost Colombia tot het noorden van Argentinië komt *Turdus albicollis* in 9 ondersoorten voor. Van de witkeelijsters onderscheiden zich de twee zuidelijkste ondersoorten zich weer van de noordelijke door een meer gele snavel en bruinere flanken. Het meest oostelijke ondersoort *T.a.phaeopygus*

heeft meer grijzere flanken en wordt daarom ook grijsflanklijster genoemd. Op Trinidad is veel onderzoek naar de witkeelijster gedaan. Door het wegen van vogels waarvan het geslacht bekend was bleek dat de vrouwtjes gemiddeld 10% zwaarder waren dan de mannetjes. De mannetjes lagen rond de 50 gram, de vrouwtjes gemiddeld 55 gram. Wat kleur betreft zijn mannetjes en vrouwtjes gelijk. De zang is langzaam, melancholiek maar ook monotoon. De witkeelijster is samen met de Cacaolijster (*Turdus fumigatus*) een van de eerste vogels die in de vroege ochtend met het zingen aanvangt. Halverwege de middag besluiten de vogels meestal om er mee op te houden. In hun versprei-

DN

Grijsflanklijster, *T.a.phaeopygus*

I J S T E R S

dingsgebied is het een algemene vogel die voorkomt in de onderbegroeiing van het regenwoud. Het is een schuwe vogel, hierdoor wordt hij meer gehoord dan gezien. Het voedsel bestaat hoofdzakelijk uit vruchten, insecten, slakken en wormen. Bijna het hele jaar door worden er jongen grootgebracht met een piek van maart tot juni, terwijl er in september en oktober vrijwel geen bewoonde nesten worden aangetroffen. Waarschijnlijk broeden ze 3x per jaar. Ondanks dat het een algemene vogel is wordt hij niet veel aangetroffen in importzendingen. De schuwheid van de vogel in de vrije natuur kan hier debet aan zijn. Ook bij de kweek kan die schuwheid een moeilijkheidsfactor zijn. Verder is het door het geringe geslachtsonderscheid problematisch om een koppel samen te stellen. Zoals in het begin gesteld zijn er nogal wat ondersoorten. Probeer paren samen te stellen uit één zending, meestal komen die uit hetzelfde gebied en weten we bijna zeker dat ze tot hetzelfde ondersoort

behoren. Lukt het niet om uit één zending een paar te verkrijgen probeer dan bij een andere liefhebber of importeur een identiek gekleurde vogel aan te schaffen. De vogelliefhebberij is erbij gebaat om soorten en ondersoorten raszuiver te houden. Van de meeste Zuidamerikaanse lijsters is weinig bekend over het houden en kweken in de volière. Gezien het een soort is die behoort tot het geslacht *Turdus* mogen we aannemen dat het houden ervan niet op grote problemen zal stuiten. Het normale voedsel wat we aan andere lijstersoorten verstrekken zal voor deze soort ook voldoende zijn. Dat wil zeggen een goed universeelvoeder met toevoeging van fruit en levend voer. Voor de kweek kunnen we een paar het best apart huisvesten en in ieder geval zeker niet met andere lijstersoorten. Ik ben benieuwd of er in de toekomst mee gekweekt wordt.

Literatuur:

The Birds of South America, Vol.1 Ridgely and Tudor.
A Guide to the Birds of Trinidad and Tabago French
A complete checklist of the birds of the world. Howard and Moore.

Tekst: Jos Hubers.

Foto's: Cees Scholtz/v.Os en v.d.Hoven.

Voliere van de maand

Mijn naam is Willie Scholten, geboren en getogen in Lettele (Ov.) Al van jongs af aan ben ik geïnteresseerd in alles wat leeft. In en om ons huis stonden dieren altijd centraal. Zo waren er altijd wel kippen, eenden, honden, katten, vissen en vogels te bewonderen. Voor mijn trouwen was dit eigenlijk altijd gemeengoed en werd dat als de gewoonste zaak van de wereld beschouwd. Maar toen ik trouwde en een huis in Diepenheim bouwde, was dat ineens verdwenen; wat mij niet zinde. Binnen de kortste keren was dan ook de hele zolder omgebouwd tot vogelverblijf met diverse tropische vogels en werd er volop gekweekt met goulds, rijstvogels, ceres, spitsstaart- en maskeramadines. Veel vogels in een betrekkelijk kleine ruimte, dus.....uitbreiden! Buiten werd een voliere gebouwd van ca. 3 x 6 m met aansluitend in de garage een nachthok van 2 x 5 m. Hierin ca. 50 broedkooien, waarvan de helft bemand met Japanse meeuwen. Daarnaast een rennetje van ca. 2 x 1,5 m. Alles verwarmd en prachtig voor elkaar. Maar....veel, veel werk. Dit ging ten koste van mijn hobby. Ik stak al mijn vrije tijd in het wisselen van eieren, ringen en schoonmaken van hokken. Vogels kijken en genieten was er niet meer bij. Toen wij in 1986 in de gelegenheid kwamen om een huis in het buitengebied van de gemeente Markelo te kopen, wist ik van te voren alwel: veel dieren, veel vogels maar....wel anders. Na het graven van vijvers, het aanschaffen van honden, geiten, konijnen en duiven, was het vogelhok aan de beurt. In een bestaande schuur werd een ruimte van ca. 3 x 2,5 m afgetimmerd en volgebouwd met broedkooien. In deze kooien van ca. 40 x 40 x 80 cm

kwamen div. amadine- en astrildesoorten. Geen meeuwen meer en dus geen gepak met eieren; een hele verbetering. Na een paar jaar zinde mij dit toch eigenlijk ook niet meer. Ik wilde van die broedkooien af. In de winter van 1989/1990 heb ik alle fronten van de broedkooien verwijderd, zodat alle vogels vrij kunnen rondvliegen. De vogels bouwden direkt indrukwekkende nes-

ten en zien er mocier uit dan ooit te voren; een lust voor het oog! In het voorjaar van 1990 heb ik samen met mijn broers (ook fanatieke vogelhouders) enkele buitenvolières gebouwd; een van 3 x 6 m tegen het voorgenomde nachthok en een vrijstaande voliere van 6 x 12 m met nachthok voor grotere vogels. Beide volièren zijn rijkelijk beplant en voorzien van een vijvertje. Als mijn vogels het naar hun zin hebben en dat laten blijken door natuurbroedjongen groot te brengen, dan kan mijn hobby niet meer stuk.

W.H.J.Scholten, Markelo

OV

N

Over kleurkanaries

Staalblauw en blauw

Ook hier geldt, evenals wij gezien hebben bij de kweek van goudgroene kleurkanaries, dat wij moeten trachten kweekparen samen te stellen die ons de meeste kans van slagen geven om onze doelstelling te bereiken. Uiteraard geldt dit voor elke kleur maar soms is het aan te raden, in tegenstelling tot hetgeen wij bij de goudgroenkweek hebben gezien, dat één der partners een andere kleur toont dan hetgeen wij willen kweken. Bij de kweek van staalblauw en blauw is dat het geval, laten wij niet zeggen uiterst noodzakelijk maar toch zeker wel aan te raden. Wij zullen, kort samengevat, bekijken hoe dat zit. Staalblauw en blauw, respectievelijk de intensieve en niet intensieve vogel, hebben donkere kleurstoffen in hun bevedering en bezitten daarbij een witte vetstofkleur. Het **samenspel** van deze donkere kleurstoffen, het pigment dus, met de **witte vetstofkleur** die wij de bijkleur noemen, brengt ons op de totaalkleur blauw. In de meeste gevallen vormt de **dominant-witfactor** de bijkleur en aangezien deze factor een **niet totale** maar slechts een gedeeltelijke beletter is voor vetstofkleur, zal er in vleugel- en staartpennen vrijwel altijd nog iets van gele of soms oranje rode vetstofkleur te zien zijn. Bij de mannen zullen de schouders en het vleugelvlies in de oksels soms bedekt zijn met veertjes die één van genoemde vetstofkleuren tonen, popjes laten dat daar minder of vaak totaal niet zien. Bij twee kweekpartners, die **beide** de dominant-witfactor bezitten, kan een deel van de beoogde nateelt de vereiste levensvatbaarheid missen, mogelijk zal die dodelijke werking al optreden vóórdat het embryo is gevormd. Dat is de reden waarom deze paring **niet** aan te raden is. Uit deze paring zal ook een deel jongen geboren worden die niet de dominant-witfactor hebben mee gekregen

maar de bijkleur tonen die, zoals gezegd, bij de ouders gedeeltelijk beeft was, dus jongen die niet blauw zijn maar de gele of oranje rode bijkleur hebben. Laatstgenoemde bijkleur komt in dit verband weinig voor, de gele bijkleur des te

mogelijkheid bezit om geslachtsgebonden één of meerdere andere kleuren of combinaties daarvan aan zijn nateelt mee te geven, dan kan een deel van de jongen een totaal andere kleur bezitten dan die van de ouders. In dit

voorbeeld zal uitsluitend de vrouwelijke nateelt de andere kleur bezitten, daarnaast zal **een deel** van de jonge mannen ook niet fokzuiver zijn, de gevolgen daarvan kent U inmiddels. Let bij het samenstellen van kweekparen ook hier, evenals wij voorheen gezien hebben bij de goudgroenkweek, weer goed op de vogels die duidelijk de blauwfactor bezitten. Het is een groot voordeel als voor hiergenoemde doelstelling uitsluitend vogels worden gebruikt, die het **diepzwarte pigment** tonen, zowel in vleugel- en staartpennen als mede in de vereiste fijne en goed onderbroken rug- en flankbestreping, ook de hoorn delen daarbij niet vergeten. Geeft het totaalbeeld een bruine indruk, dan is dat fout. Een goed heldere bij-

Staalblauw

meer met als gevolg, een aantal groene jongen. Onze doelstelling is staalblauw en blauw, paren wij dan liever staalblauw, de intensieve dus aan een groene partner die matig intensief is of een licht schimmel toont. Het maakt daarbij niet uit welke partner groen is en eveneens maakt het niets uit welke van de partners vol intensief is. Uit zo'n paring is vanwege de dominant-witfactor **geen** dodelijke werking voor de nateelt te vrezzen, omdat slechts één van de partners die factor bezit. Doordat er geen dodelijke werking optreedt dus een groter aantal jonge vogels dan uit de paring staalblauw tegen blauw en tevens zal het aantal jonge vogels dat de kleur groen toont, niet groter zijn dan uit het eerstgenoemde voorbeeld. Ook hier is het aan te raden met **fokzuivere vogels** te kweken. Starten wij met niet fokzuivere vogels, waarbij bijvoorbeeld de man de

kleur voor de staalblauwe en een meer groen dan geelachtige bijtint voor de groene, een groenovergoten kleuruiting dus. Dit alles wijst op de aanwezigheid van blauwstructuur en dat is juist wat wij hier nodig hebben. Volledigheidsnalve dient hier nog genoemd te worden, dat de **niet intensieve** vrijwel altijd iets meer grof van pigmentbestreping zal zijn dan de intensieve partner, bovendien ontkomen wij bij niet intensieve vogels uit deze kleurslagen nooit aan de aanwezigheid van een minimaal bruinbezit, vooral bij de popjes die over het algemeen iets minder helder van tint zijn zullen wij enig bruinbezit moeten accepteren. Naarmate er bij beide kleurslagen meer bruin te zien is er een meer geelachtige dan groenachtige bijtint bij de groene partner, geeft dit de **afwezigheid** of slechts in geringe mate de aanwezigheid aan van blauwstruc-

tuur. De staalblauwe, die in de juiste mate de intensiefactor bezit en toch een waasje heeft van een niet heldere onzuivere tint, bezit in de meeste gevallen te weinig blauwstructuur. Eerder

paring die factor zichtbaar mee, sommige jongen zullen die factor echter wel weer onzichtbaar bij zich hebben. In tegenstelling tot bij twee dominant-witte partners is hier geen sprake van letaliteit

doordat ze te weinig tonen van hetgeen in de standaard geëist wordt voor staalblauw en blauw. Ze hebben een deel van de kleurruïng van bruin of agaat, dus een deel van de kleurslag van één der ouders mee gekregen en dat is in deze kleurslagen nadelig. **Dus zulke paringen liever niet toepassen,** gebruik fokzuivere kweekparen. Tot slot nog even dit: let bij het samenstellen van kweekparen eens goed op het vereiste type en op een goed formaat. Is hierop bij de ouders wat aan te merken dan zal dat op de nateelt vrijwel altijd nadelig van invloed zijn. Met een goed formaat bedoelen wij overigens niet alleen de grootte, de vogel dient de juiste vorm en op alle onderdelen de juiste afmetingen te bezitten en dit alles in de meest gunstige onderlinge verhoudingen. Een klein schriel exemplaar met een abnormaal lange staart kan best de minimaal vereiste totaallengte van 13 à 14 cm halen, toch zal deze v.w.b. vorm en formaat voor de kweek en voor de tentoonstelling uitgeschakeld moeten worden.

Blauw

Tekst: A. van Eck.
Foto's: W.D.H. Spijker en Avon/Tilford

genoemd is, dat de dominant-witfactor een gedeeltelijke beletter is voor het optreden van vetstofkleuren, de **recessiefwitfactor** daarentegen is daarvoor een **totale beletter** inhoudende, dat de recessief blauwe kanarie geen spoor van vetstofkleur zal tonen. Deze factor kan zowel man als pop bezitten zonder dat te tonen, in dit geval zijn can beiden split voor die factor hetgeen wil zeggen dat ze **gezamenlijk** de mogelijkheid hebben die factor **zichtbaar** aan hun nateelt mee te geven. Is slechts één van de partners split voor die factor, dan krijgt geen enkele jonge vogel uit die

inhoudende, dat wij een groene split recessieve gerust kunnen paren aan een recessieve blauwe partner. Er bestaan meer mogelijkheden dan hier genoemd om blauwe nateelt te bekomen. Denk bijvoorbeeld aan een blauwe man tegen een bruine pop of een zilveragaat man tegen een groene pop. Het gevolg daarvan is, dat uit beide voorbeelden **niet** fokzuivere jonge mannen komen die evenals de jonge popjes uit eerstgenoemd voorbeeld, wel blauw kunnen zijn. Alle blauwe en ook alle groene jongen uit zulke paringen zullen vrijwel altijd hun afkomst verraden.

Melaninevorming en het effect van

Voor het verklaren van de werking van een mutatie is het nodig de kleurvormingsprocessen te kennen. Voor het gericht fokken met kleurvormen en mutaties, maar ook bij het opstellen van standaarden is deze kennis in feite onontbeerlijk. In dit artikel wordt gepoogd dit complex proces te analyseren en in begrijpelijke taal weer te geven.

Inleiding

Eumelanine en phaeomelanine, pigmenten die beide bij vogels voorkomen, hebben dezelfde oorsprong en de vormingsprocessen lopen ten dele gelijk. We volgen in hoofdlijnen dit proces vanaf de allereerste fase, die begint na de eerste delingen van de bevruchte eicel, tot en met de afzetting van de kleurstof in de groeiende veer.

Het proces

De melaninecellen ontstaan uit cellen die zich vormen tijdens de vroegste fase van de ontwikkeling van de zygote (bevruchte eicel). Na een beperkt aantal delingen specialiseren de cellen zich. In de celschijf die op de eidooier ligt ontstaat de neurale groef. In de randen hiervan vormen zich de basiskleurcellen of **melanoblasten**. Nog voor de randen samenkomen, verplaatsen de melanoblasten zich naar specifieke plekken in het lichaam. Vanuit deze plekken, de pigmentatie centra, verspreiden deze zich over de omliggende huidsdelen en zoeken de veerfollikels op. Aangezien de melanoblasten verplaatsen voordat de neurale buis is gevormd, pigmenteren de cellen in de linker rand het linker lichaamsdeel en de cellen in de rechter rand het rechtse lichaamsdeel. Tijdens het veergroeiproces schakelen de melanoblasten over naar een actieve fase en zijn dan in staat melanine te produceren. In deze fase heten de cellen **melanocyten**. De melanocyten zetten door middel van lange uitlopers, de **dendrieten**, hun kleurstof af in de **keratinocyten** of veercellen. De verschillende processen zoals de huidvorming, de follikelvorming en de veergroei, maar bijvoorbeeld ook de hormonenhuishouding, beïnvloeden elkaar wederzijds en zijn zodanig op elkaar afgestemd dat in normale omstandigheden het wildtype ontstaat. Het gehele proces staat onder permanente genetische controle. Een afwijking in ieder onderdeel van dit proces kan van invloed zijn op de kleur.

Voor de **kleurvorming in het oog** geldt deels het hierboven gegeven schema. Daarnaast vindt de pigmentatie plaats

Schema 1.

- 1) Oermelanoblasten vormen en delen zich.
- 2) Melanoblast verplaatst zich naar pigmentatie centrum.
- 3) Melanoblast deelt zich en dochtercellen verplaatsen zich naar de veerfollikels.
- 4) Melanoblast ontwikkelt zich tot kleurcel, de melanocyte.
- 5) In de melanocyte ontwikkelt zich de kleurstof.
- 6) De kleurstof wordt via lange uitlopers (-dendrieten) in de groeiende veercellen afgezet.
- 7) Veercellen nemen kleurstof op.

door melanocyten afkomstig uit het oogmateriaal zelf. Deze afwijkende pigmentatievorming kan informatie opleveren over de aard en de werking van een mutatie.

De effecten van mutaties op de verschillende fasen zijn weergegeven in schema 2.

De vorming van de kleurstof (schema 1, punt 5 en schema 2 punt 6) wordt in schema 3 uiteengezet.

Het aminozuur tyrosine is de basisstof waaruit de melanine ontstaat. Genen bepalen direkt de vorming van de enzymen tyrosinase en dopachrome-oxydoreductase. OPM De aanwezigheid van dit laatste enzym is tot nu toe

alleen bij zoogdieren (muis) aangetoond. Na de eerste irwerking van het enzym tyrosinase ontstaat uit het tyrosine, DOPA. Hierna splitst zich de weg. Phaeomelanine ontstaat doordat aan het DOPA onder andere cysteine wordt gekoppeld, waarna het proces schijnbaar verder spontaan verloopt. Bij de vorming van eumelanine uit DOPA is in ieder geval op twee plaatsen in het proces, tyrosinase weer actief en verder een onlangs bij de muis ondeckt enzym, dopachrome oxydoreductase. Of het tyrosinase steeds dezelfde actieve vorm heeft is niet zeker.

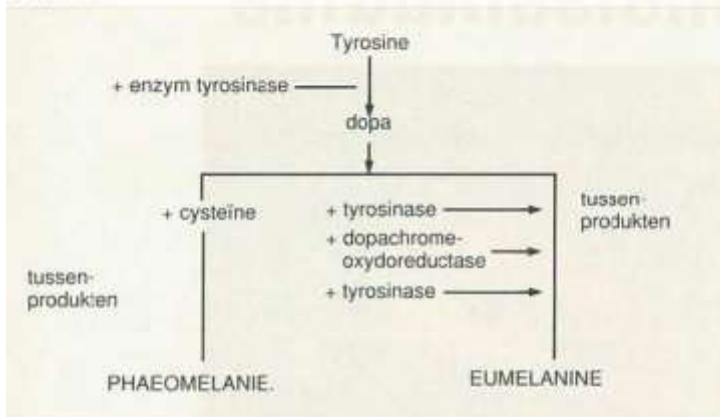
Enzymen worden op basis van de erfelijke informatie gevormd, en hebben onder andere tot doel het opgenomen voedsel af te breken tot de elementaire bouwstenen (o.a. aminozuren) en uit

Schema 2.

- 1) Er worden geen of te weinig melanoblasten gevormd. Geen pigment of alleen plaatselijke (=bont) pigmentvorming. Vaak ook andere storingen. Hoge lethaliteit.
- 2) Melanoblasten verplaatsen zich niet of minder snel. Geen pigment of alleen pigment op specifieke plaatsen.
- 3) Melanoblasten delen zich niet of slechts beperkt. Geen of zeer beperkte melaninevorming.
- 4) Melanoblast schakelt niet om tot melanocyte. Geen kleurstof vorming.
- 5) Melanoblast en/of Melanocyte wordt vernietigd. Geen of beperkte pigmentvorming. Depigmentatie met de jaren.
- 6) Kleurstofvorming in de cel is verstoord. Een groot scala van kleur mogelijkheden (zie schema 3).
- 7) Melanocyte vormt geen of te korte uitlopers. Melanine aan onderzijde veer of Melanocyten opgenomen in de spoel/schacht.
- 8) Veercellen nemen geen melanine op. Melanine zit los aan onderzijde veer.

mutaties.

Schema 3.

Schema 4.

- GEN 1; vorming tyrosine
- GEN 2; transport/opname tyrosine
- GEN A; vorming tyrosinase (=apo-enzym)
- GEN B; vrijmaken koper (=co-enzym)
- GEN C; transport werkend tyrosinase (=holo-enzym)
- GEN D; vorming dopachrome-oxireductase (=apo-enzym)
- GEN E; vrijmaken co-enzym
- GEN F; transport dopachrome-oxireductase (=holo-)
- GEN G en H; Vorming kleurstofdrager of matrix
- GEN I; vorming kleurstof op kleurstofdrager
- GEN X; transport zuurstof

Opm. In het schema staat voor iedere actie één gen aangegeven. In feite kunnen meerdere genen een stap beïnvloeden. Sommige stappen zijn autonoom, vragen derhalve geen gen-actie.

leze bouwstenen, lichaamseigen stoffen te produceren. Tot deze producten behoren ook de enzymen.

LET OP: De schema's geven een vereenvoudigde weergave van de werkelijkheid, ze dienen als model.

Enzymen hebben pas een enzymatische werking als het eiwitdeel (=apc-enzym), dat onder invloed staat van de genwerking, samengaat met een co-enzym (vaak een vitamine of een porenelement). Het werkend enzym is het holo-enzym.

Verandert het tyrosinase gen, dan kan er geen of slechts in verminderde mate uit het aminozuur tyrosine, kleurstof

worden gevormd. Volledige inactivatie van tyrosinase veroorzaakt het ino-type (zie ook schema 4). Gedeeltelijke uitschakeling zou verantwoordelijk kunnen zijn voor o.a. het agaat- en satinet-type bij de kanarie. Storingen in het transportsysteem binnen de cel, tasten ook de melaninevorming aan. Verplaatst het tyrosinase zich niet naar daar waar het tyrosine zich bevindt, dan ontstaat er geen kleurstof. Een ino-type met een afwijkende genetische oorzaak kan het gevolg zijn. (Zie ook bij schema 3). Komen deze producten op het juiste moment bij elkaar, dan vormt zich uit het tyrosine, op de kleurstofdrager (matrix) de melanine. Ook de vorming van de matrix staat onder invloed van de erfelijke informatie. Bij eumelanine heeft de

matrix een gelijkmatige vorm, bij pheomelanine is er nauwelijks structuur in de matrix te ontdekken. Bruin/cinnamon bij kanarie, zebra-vink en grasparkiet zijn voorbeelden van mutaties waarbij de matrix schijnbaar is aangetast. Hetzelfde geldt voor de verschillende fallow mutaties bij o.a. de grasparkiet. Opvallend is dat de tyrosinase werking in de bruine muis, waar in plaats van zwart-bruine melanine ontstaat, de tyrosinase activiteit bijna 2 x zo hoog is. De werking van bepaalde mutaties kunnen hierdoor worden aangepast. Dit zou het geval kunnen zijn bij de Lacewing, als combinatie van de ino met de cinnamon.

Opmerking

Het uiteindelijke resultaat, het uiterlijk (fenotype) van de vogels wordt niet uitsluitend beïnvloed door genen die de zuivere kleurstofvorming (schema 3) sturen. Vele andere, vaak ook niet genetische processen spelen hierin een rol. Kennis van deze processen is bij het geven van fokadviezen onontbeerlijk.

De research groep MUTAVI heeft zich tot doel gesteld, onderzoek uit te voeren, te coördineren, informatie uit wetenschappelijke onderzoeken en uit de vogelliefhebberij te verzamelen en te publiceren. Verder geeft de groep onafhankelijk advies aan organisaties en individuele liefhebbers. Voor meer informatie over MUTAVI of zij die belangstelling hebben om actief mee te werken hieraan, kunnen zich schriftelijk wenden tot de auteur.

LIT.

- Boushy A.R.: Het broedproces en embryologie. Pluimveeteelt L.U. Wageningen.
- Bowers R.E.: The melanocyte of the chicken: A review.
- Eerd J.H. van: Opmerkingen over vererving van kleur bij vogels. Orze vogels 1984 blz. 224-226
- Silver W.K.: The coat colors of Mice. Springer-verlag.

Coordinator:

John van Eerd
H.Stokstraat 6
5473 GL Heeswijk-Dinther.

Bijzondere ervaringen met de parelhalsamadine

"Zilver"

De parelhalsamadina, *Lonchura griseicapilla*, ook wel onder *Odontospiza caniceps* in de literatuur te vinden, komt voor in Oost Afrika en wel van Soedan en Zuid Ethiopië door Kenia tot Tanzania, waar ze leven in droge savannen veelal bij waterlopen en moerasachtige gebieden. Plaatselijk zijn ze erg algemeen en ze trekken meestal in kleine groepjes op. Hun kogelvormige vrij slordige nest is gebouwd van lange grasstengels en meestal in niet zulke hoge acacia's. De nestingang bevindt zich meestal wat opzij en het interieur is gestoffeerd met veertjes en soms ook ander in elk geval zacht materiaal. Een legsel bestaat uit 4 tot 5 eieren die gedurende 13 dagen afwisselend door beide oudervogels worden bebroed. De zo goed als naakte jongen, slechts een enkel witachtig donsveertje is er te zien, hebben een rozekleurige huid. Er zijn geen snavelpapillen aanwezig en de snavelhoeken hebben een blauwachtige rand. De jonge vogels blijven zo'n vier weken lang in het nest en als ze zijn uitgevlogen worden ze nog enige weken, in afnemende mate, door de oudervogels gevoerd. Er is bij deze soort geen sex-

ueel dimorfisme, uiterlijk zijn de mannetjes en de popjes nagenoeg in een gelijke verschijningsvorm. Er worden wel eens zogenaamde geslachtskenmerken genoemd, maar dit gaat eigenlijk alleen maar op bij de eigen vogels. Je kent ze vaak aan de kleinste verschillen uit elkaar maar dat wil niet zeggen dat zoiets in zijn algemeenheid opgaat. Het meest zekere kenmerk van de mannelijke parelhalsamadine is de zang. De popjes doen dat niet. Als zo'n parelhals mannetje zijn zacht klinkend liedje ten gehore brengt, heeft hij een houding aangenomen die ook door andere lonchura-soorten onder het zingen wordt aangenomen, min of meer flesvormig; u kent dat wellicht.

Ze werden slechts bij tijd en wijle ingevoerd en dan ook niet bepaald in grote aantallen. Toch zien we er met enige regelmaat als eigen kweek op de tentoonstellingen, maar ook daar slechts mondjesmaat. De ene liefhebber roemt hun broeddrijf en is enthousiast over de goede kweekresultaten, de andere liefhebber kan nog geen jong op stok krijgen. Hoe dan ook, je moet er, zoals zo

vaak, het nodige geluk mee hebben. Waar het de huisvesting en verzorging betreft zijn ze vergelijkbaar met de meeste lonchura's. Ze zijn heel goed in een gezelschapsvolière met gelijk gearde vogelsoorten te houden. Hun voeding dient te bestaan uit een goede zaadmengeling voor kleine tropische vogels, aangevuld met een rijke mengeling onkruidzaden, trosgierst, evoer, een kleine hoeveelheid gekiemd zaad, af en toe een stukje appel en zeker als de broeddriften hoogtij vieren met als resultaat nestes met eieren en/of jongen, dient er levend voedsel in de vorm van een stukje meelworm, miarenpoppen of anderszins te worden verstrekt. Uiteraard ook dagelijks vers bad- en drinkwater. Als nestmateriaal dienen we ze kokosvezel, mos, gedroogd gras en veertjes te verstrekken en als nestgelegenheid gaat hun voorkeur uit naar de halfopen nestkastjes. We moeten er wel voor zorgen dat ze een keus uit nestplaatsen kunnen maken en dat er voldoende nestmateriaal in een ruime variatie voor ze aanwezig is. Er zijn ook kweekresultaten behaald in ruime broedkooien, maar zo ver ik kan beoor-

delen, gedijt in elk geval de wildvorm toch nog het beste in een beplante volièrre waarin wat aardige schuilplaatsen zijn en in elk geval ook een aansluitend en in koude dagen te verwarmen binnenruimte voor ze beschikbaar is.

Vermeldenswaard is nog de balts welke overigens meestal in het verborgene plaatsvindt. Dat is dan weer het nadeel van de beplante volièrre; maar kom, er zijn erger dingen. Bovendien, Robiller beschrijft die heel goed alhoewel ik er persoonlijk indertijd wel delen van heb gemist dus het zelf niet allemaal heb kunnen waarnemen. Beide vogels zitten op korte afstand van elkaar op een tak en de man laat met wijd opengeperde snavel zijn liedje horen. Met knikkende bewegingen en met de staart naar het popje gericht komt hij langzaam naar haar toe. De staart staat als een waaijer uit. Niet direct gaat het popje op zijn avances in, ze speelt het aardig mee en ze maakt hem, om het in onze taal te zeggen, zo gek als een deur. Ze vliegt weg op het moment dat hij op haar wil springen om de paring uit te voeren. Zo gaat dat meestal nog wel een paar keer totdat ze in een horizontale hou-

ding blijft zitten en met trillende staart hem uitnodigt bij haar te komen; ze laat daarbij zachte wat lieflijke geluidjes horen. De copulatie volgt snel waarna het mannetje naar een tak in de buurt vliegt en vandaar luidkeels gaat zingen. Als naspel vliegt hij vervolgens weer naar haar toe en wederzijds wordt er dan in elkaars veren gekroeld. Kort daarna zullen beide vogels zich aan de nestbouw wijden.

Zo even sprak ik over de wildvorm. Vanzelfsprekend deed ik dat met opzet, want hoe relatief klein de kweekresultaten ook moge wezen, er zijn inmiddels enkele mutaties opgetreden. Alvorens daar wat meer over te zeggen, wil ik u het oorspronkelijke signalement van deze beslist aardige, 11 cm grote prachtvink geven. De kop is geheel donkergrijs met een lichtgrijze fijne

schubtekening. De teugel is donkergrijs, de wangen, kin en keel donkergrijs met een fijne witte druppeltekening, borst en buik egaal licht roodbruin, onderbuik, anaalstreek en onderstaartdekveren licht creme. Rug en vleugels zijn warmbruin, buitenste vleugeldekveren zwartbruin, stuit en bovenstaartdekveren creme, staart donkerbruin. De ogen zijn donkerbruin, snavel boven grijs, onder iets lichter grijs. Zoals geschild, een uiterlijk verschil tussen de beide sexen is niet zichtbaar.

Dan nu de kleurslagen waarover ik de heer **J.P.Smolders** uit **Enschede** gaarne zelf zijn verhaal laat doen.

In het najaar van 1988 trof ik op de vogelmarkt in Weerselo een kleurafwijkende parelhalsamadine. Dat vogeltje werd als isabel aangeboden maar naar mijn mening was het een opgebleekt exemplaar met wat met brunnere vleugels en hoermdelen. Ik kwam met de verkoper aan de praat en naar mate het gesprek duurde kreeg ik steeds meer interesse in die parelhalsamadine. Het kleurafwijkende exemplaar was een rechtstreekse importvogel welke al ongeveer een jaar bij de liefhebber in de volièrre had gezeten, samen met een ander exemplaar. Anders dan wat nestbouw was er niet gebeurd. Ik besloot de vogel te kopen samen met een gekweekte wildvorm man. Thuis gekomen heb ik ze eerst apart en wat koel gehuisvest omdat de vogels uit een buitenvolièrre waren gekomen. Na ongeveer twee weken heb ik de twee vogels geplaatst in een broedkooi in mijn kweekruimte. Die broedkooi is 80x40x40 cm groot en in die kooi is een halfopen nestkastje bevestigd. Hoe wonderlijk het ook klinkt, het duurde geen dag of beide vogels waren actief bezig met het bouwen van een nest. Een week later was er het eerste ei van een legsel van 6 stuks. Ze waren alle zes bevrucht en ze zijn ook alle zes uitgekomen. Beide oudervogels waren voortdurend in de weer om de jongen te hoeden en te voeren en dat ging ze voortreffelijk af; zonder mankeren groeiden die 6 uit tot zelfstandige vogels. Kort daarna volgde nog een legsel, dit maal slechts 3 eieren groot. Ook deze drie zijn allemaal uitgekomen en goed grootgebracht. Dat late seizoen 1988

"Isabel" Deze vogel zit niet bepaald strak in de veren maar zij is dan ook ten behoeve van de foto uit het nest gehaald waarin ze zat te broeden.

"Donker mutanti"

bracht 9 jonge parelhalsamadines op, allemaal wildkleur. In het najaar van 1989 zijn we met de kweek verder gegaan. Het stond op dat moment vast dat de 9 jongen uit 5 mannen en 4 poppen bestonden. Een jonge man heb ik toen gekoppeld aan de in Weerselo gekochte in kleur afwijkende pop, zijnde ook de moeder van die jonge man. De acht overige jongen heb ik aan elkaar gepaard, vier koppels dus. Twee van die vier koppels gingen snel en met succes tot voortplanting over, de andere twee deden niets. Moeder en zoon kwamen tot een legsel van 5 eieren die alle vijf bevrucht bleken te zijn. Helaas, moeder overleed, ze zat dood op het nest. Alle aandacht gericht op de twee broedende jonge stellen. Koppel a gaf vijf jongen waarvan drie met rode ogen en twee donkere exemplaren. Aanvankelijk dacht ik dat de jongen met rode ogen isabel zouden zijn maar op een na werden ze creme wit. De twee donkere jongen werden ook afwijkend van kleur, zilverachtig met zwarte hoorndelen. Het tweede stel, koppel b, bracht op de moeder gelijkende jongen voort en normaal gekleurde. In totaal bekwam ik in dat seizoen 18 jongen waarvan 1 isabel, 2 zilver, 1 wit, 3 opgebleekte en de rest wildvorm. Met dit aantal gingen we het kweekseizoen 1990 in. In augustus van dat jaar kocht ik bij een importeur 4 wildvang poppen. Gelijkt de eerste aanschaf in 1988, zette ik deze

vogels ook eerst twee weken apart. Ze bleken conditioneel niet in orde te zijn waarop ik toen bij onze plaatselijke dierenarts de vogels en de mest heb laten onderzoeken. Uitslag, volop coccidiose! De voorgeschreven medicijnen aan ze verstrekt en met de dag werden ze mooier en kwamen ze uiteindelijk in topconditie. Ik koppelde de volgende paartjes: Man zilver x pop wildvorm; resultaat alleen donkere jongen. Man isabel x pop wildvorm; resultaat alleen donkere jongen. Witte man x wildvorm pop; resultaat alleen donkere jongen. Zilver man x pop uit 1988; resultaat 2 zilveren jongen. Isabel man x andere pop uit 1988; resultaat opgebleekt en isabel, maar deze twee waren wel erg zwak. Zover het mij nu voorkomt, zijn alle mutaties recessief vererfend. Ik hoop in het najaar van dit jaar, nieuwe splitvogels te paren aan verschillende mutanten. Bovendien, zo besluit de heer Smulders, wil ik werken aan een goede kweekstam.

Het vorenstaande relaas alsmede de fotografische bijdrage van onze Belgische vriend Bob Dijkmans, zijn aanleiding geweest om dit artikel samen te stellen. Ik hoop dat in elk geval de serieuze prachtvinkenliefhebber het een interessante bijdrage vindt.

KALENDER 1991

De oranjevleugel amazone

De vogels zijn zo duidelijk afgebeeld, dat ik u er geen beschrijving van hoeft te geven. Alleen vertel ik u dat ze een lengte hebben van ongeveer 35 cm. Deze papegaaien hebben een enorm verspreidingsgebied, want men treft ze aan in vrijwel de gehele noordelijke helft van Zuid Amerika. Tevens vindt men ze nog op de eilanden Trinidad en Tobago. Bij voorkeur leven deze groene vogels in moerassig bosland. Zoals zoveel papegaaien zijn ook de oranjevleugels als paar zeer sterk aan elkaar gehecht. Niet zelden is dit voor de vogels fataal! De jagers maken hier gebruik van: wanneer ze een vogel hebben neergeknald, blijft de ander vaak in de buurt rondcirkelen en is dan een gemakkelijke buit. In de avonden komen talrijke paartjes bij elkaar en gaan dan gezamenlijk slapen. Daar kan dan een werkelijk oorverdovend lawaai zijn. Opvallend is evenwel dat wanneer deze vogels gaan foerageren, zij zo stil zijn als een muis. Ze zijn dan uiterst moeilijk te ontdekken omdat hun groenige pakjes prachtig overeenkomt met het groene loof van het geboomte. Zij verraden echter hun aanwezigheid op een andere manier. Veel van de half gegeten vruchten laten ze vallen en een dergelijke "regen" moet wel opvallen. In de vrije natuur zijn het vooral vruchten, bloemen en knoppen die gegeten worden. In gevangenschap schijnen ze evenwel in het geheel niet kieskeurig te zijn en vrijwel alles te consumeren. Zoals vrijwel alle papegaaien, broeden ook deze vogels in natuurlijke holten en de oranjevleugels benutten meestal palmbomen. Het nest zit doorgaans zo hoog, dat men er klimmend niet bij kan. Voor de lieden, die het op de jongen hebben voorzien, is dit echter geen bezwaar: zij kappen eenvoudig de boom om. De 2 - 4 witte eieren worden door het wijfje uitgebreed. Als het mannetje haar voedsel komt brengen, komt ze uit het nesthol en samen gaan ze op een bepaalde plek zitten. Daar braakt manlief het eten uit, dat door moeders wordt opgegeten. Het duurt 2 maanden voor de jongen uitvliegen. De pop blijft 's nachts in het nest, de man vliegt naar de gezamenlijke slaapplek. Een aantal gegevens in dit artikelje zijn ontleend aan "Birds of the World". Daar staan nog meer bijzonderheden in, maar de mij toegestane plaatsruimte laat niet toe er verder over uit te weiden.

Meindert de Jong

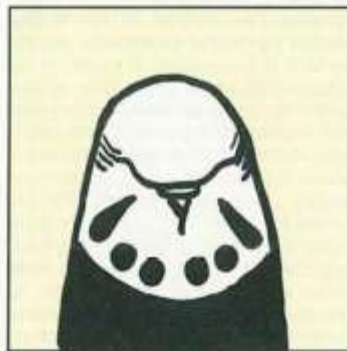
De kweek van de ideale grasparkiet "Deel 4.

G) Het Masker

Het masker is het visitekaartje van de grasparkiet, maar toch wordt aan dit onderdeel door vele grasparkietenkwekers te weinig aandacht besteed. Waarschijnlijk ligt de oorzaak dat de rubriek masker op het keurbriefje een klein puntenmarge heeft. Dit lijkt op het eerste gezicht ook zo, maar als we verder kijken dan zien we dat dit zeker niet het geval is. Het masker kan in grote mate het type beïnvloeden, zowel positief als negatief. Als voorbeeld wil ik nemen, een grasparkiet die een kop heeft die te goed is voor 17 punten, maar eigenlijk iets te kort komt voor 18 punten. Deze grasparkiet heeft in dit geval, zoals erg veel grasparkieten die we op de tentoonstelling tegenkomen, een ondiep en te smal masker. Deze zelfde grasparkiet haalt hierdoor in de bovenste rubriek 27 punten. Nu stellen we ons voor dat deze grasparkiet het masker krijgt zoals in de tekening en wel masker no.1.

Hier ziet u het masker van een cinnamoniichtgroene man, de breedte en diepte van dit masker is goed. Maar een grasparkiet die naar de tentoonstelling wordt ingezonden, daarvan moet het masker 6 stippen bezitten, (zie tekening) waarvan de buitenste stippen gedeeltelijk verscholen gaan onder de wangvlek. Dus dit masker moet nog geconditioneerd worden. Het conditioneren van het masker zal u moeten leren van een ervaren grasparkietenkweker.

Deze cinnamonhemelsblauwe pop is pas 6 weken oud, desondanks kunnen we bij deze hele jonge grasparkiet al het type goed beoordelen. Deze pop heeft een goede koplengte en een mooie snavelplaatsing. Ook de lichaamslengte is goed, dit is vooral goed zichtbaar door de goede lichaamshouding en de juiste inplant van de poten in het lichaam. De grootte van de kop is in verhouding tot het lichaam. Deze pop haalde later op de tentoonstelling de maximale puntenwaardering voor type, formaat en voor de grootte en de vorm van de kop.

Bijchrift zw/w tekening

1. Het masker moet breed en diep zijn, hierdoor lijkt ook de kop groter. En daardoor ontstaat er een beter totaalbeeld.

2. Door dit ondiepe masker lijkt de kop te klein, dit in verhouding tot het lichaam. Ook de stippen van dit masker zijn aan de kleine kant.

Op deze foto zien we de cinnamonlichtgroene man van foto 1, dit maal met een masker wat voor het grootste gedeelte al geconditioneerd is. Dit onderdeel van het tentoonstellingsgebeuren moet goed en snel gedaan worden, hoe sneller u dat kunt des te beter voor de grasparkiet. Het beste kunt u dat doen een paar dagen voor het inzenden voor de tentoonstelling. Want dan kunt u zoals bij deze grasparkiet die wat het masker betreft nog niet voor de volle 100% is geconditioneerd, dat de andere dag nog even doen. Als u dat gedaan heeft moet u, uw grasparkieten heel licht besproeien met een plantenspuit met lauw water, zodat de bevedering weer goed gaat zitten.

We krijgen nu een masker te zien wat diep en breed is en stippen heeft die goed van vorm en goed verdeeld zijn. Door zo'n masker lijkt de kop ineens groter en beter van vorm, 18 punten voor de kop is dan mogelijk. Ook wordt door zo'n masker het type gunstig beïnvloed. De onderlinge lichaamsverhoudingen lijken nu ineens veel beter te zijn. Dus de mogelijkheid bestaat dat deze grasparkiet daardoor ook een punt hoger scoort in de bovenste rubriek en er komt natuurlijk een punt bij in de

rubriek masker.

Dit is maar een voorbeeld om aan te geven hoe belangrijk de kwaliteit van het masker is. We moeten aan dit onderdeel erg veel aandacht besteden bij het koppelen van de kweekstellen. Doet u dat niet, dan heeft u op een gegeven moment grasparkieten met allemaal ondiepe en te smalle maskers met te kleine stippen. En dan wordt het heel moeilijk om uit deze grasparkieten nog eens een keer grasparkieten te kweken met goede maskers.

H) Houding

Het type is ook afhankelijk van houding. Bij een goede houding wordt het showelement van de grasparkiet versterkt. De inplanting van de poten in het lichaam beïnvloedt de houding. Als de inplanting van de poten te hoog in het lichaam is, dan ontstaat er een gedrongen type. Deze grasparkiet haalt dan niet meer de hoek van 30°. Door deze hoge inplanting gaat als het ware het lichaam meer onder de zitstok zakken, waardoor de lichaamslengte van deze grasparkiet korter lijkt. Dus, bij een goede inplanting van de poten, zo laag mogelijk in het lichaam, lijkt deze grasparkiet groter. Ook de houding is nu veel beter wat het showelement ten goede komt. U moet ook hier weer rekening mee houden bij het samenstellen van uw kweekparen.

De kweek

Het eerste jaar dat u grasparkieten gekweekt heeft uit de kweekstellen van de topkweker van uw keuze, is het verstandig om uw beste jonge grasparkieten uit deze kweekstellen, samen met deze kweker, op onderdelen te bespreken. U krijgt dan een goed beeld van de wijze waarop u het type beoordeelt en hoe de topkweker er tegen aankijkt. Ook is het leerzaam om mee te doen aan de z.g.n. babyshow's die door de afdelingen en de regio's van de speciaalclub worden georganiseerd. Dit zijn voor veel grasparkietenkwekers vaak gezellige en leerzame dagen. U kunt uw jonge grasparkieten dan vergelijken met die van andere kwekers en vragen stellen aan de keurmeester die deze jonge grasparkieten bespreekt. Het meedoen aan tentoonstellingen is voor een beginnend grasparkietenkweker erg belangrijk, zo'n kweker krijgt dan een beter totaalbeeld van z'n eigen tentoonstellingsgrasparkieten. Vooral meedoen aan tentoonstellingen waar men grasparkieten van goede kwaliteit kan verwachten. Men doet hier vele positieve ervaringen op.

Tekst en tekening: Harry van Doorne
Foto's: Aart Stellenaar en Harry van Doorne.

Onkruiden als vogelvoedsel

Kruizuring. (*Rumex crispus*)

Het derde en laatste lid van de zuringfamilie dat ik onder uw aandacht wil brengen is de kruizuring. Deze overblijvende zeer algemene soort, heeft zijn naam te danken aan de rabarberachtige, aan de rand (gekroesde) gekrulde bladeren. Deze struikplant kan tot 1,20 meter groeien en is net als de veldzuring een grote zaadproduceerder. Men kan deze plant overal aantreffen maar vooral op grazige kultuurgrond en ruderaal terrein. In mindere mate op akkers en langs wegbermen. De bloeitijd is van mei tot oktober. Resumerend kunnen we stellen mede ook daar ze tot dezelfde familie behoren, dat de hier besproken zuringsoorten op gelijkwaardige wijze worden gewaardeerd.

Melganzevoet. (*Chenopodium album*)

Van de ganzevoetsoorten wil ik alleen aandacht besteden aan de melganzevoet omdat deze de meest bekende is bij de vogelliefhebbers. De melganzevoet is een eenjarig, zeer algemeen onkruid hetwelk groeit op ruderaal terrein, langs wegen en in aardappelvelden. Deze plant welke een hoogte kan hebben van 1 meter, heeft dofgroene bladeren die van onderen witviltig zijn. In vroegere tijden werden de zaden door de mensen gegeten evenals de bladeren, die als groente gebruikt werden. De bloeitijd is van juli tot september. In de zomer als het loof van de aardappelplanten afsterft, staat deze dan reeds roodbruine plant, opvallend recht tussen de aardappelen. Gezien de aardappelvelden regelmatig bespoten worden met insecticiden, is het ten eerste te ontraden om hier planten te plukken om ze aan de vogels te voeren.

Trouwens, de zaden van de melganzevoet die als knobbels langs de stengels zitten, worden niet zo graag door de wildzangvogels gegeten. Parkieten zijn er wel verzot op, zo verzekerde men mij tijdens een dia-lezing voor een parkietenvereniging. Een naast familie lid van de melganzevoet (hij wordt er ook vaak voor aangezien) is een brave hendrik (*Chenopodium bonus henricus*). Het is een overblijvende soort die groeit op boerenerven, wegbermen en op ruigten. In Zuid Limburg groeit het algemeen en elders in het land zeldzaam. Hij wordt tot 50 cm hoog en bloeit van mei tot augustus. Dan zijn er ook nog bastaardganzevoet (*Chenopodium hybridum*), de stippelganzevoet (*Chenopodium ficifolium*), de korrelganzevoet (*Chenopodium polysperman*), en de Rode ganzevoet (*Chenopodium rubrum*) maar daar zullen we hier niet verder op in gaan.

door Wiel Höppener

Gewone Melkdistel. (*Sonchus oleraceus*)

Naargelang de zomer nadert, wordt het aantal te gebruiken onkruidzaden en planten met de dag groter. Een van hen en zeker ook de meest gekende is de gewone melkdistel. Deze plant is een zegen voor ons vogelliefhebbers, om aan onze gevleugelde vrienden te voeren en deze zijn er verzot op. Ik zou u geen onkruid kunnen noemen wat ik vaker en liever aan mijn vogels voer als de melkdistel. Het is een eenjarige plant soms winteranueel, hetgeen betekent een plant die in het najaar kiemt, overwintert en in het volgende voorjaar bloeit,

zaden maakt en afsterft. Het is een algemene plant welke men kan vinden op bouwland, langs wegen, in moestuinen, vuilnisbelten en ruderaal terreinen. De tot 1 meter groot wordende plant is dofgroen en heeft een holle stengel die rijklijk melksap bevat en aan de bovenkant zwak vertakt is. De naam van de plant doet ons denken aan een distel met scherpe stekels, maar zo erg is het niet. Alleen de zacht stekelig getande bladranden hebben iets met de naam distel te maken dacht ik. De lichtgele bloemen lijken veel op die van de paardebloem, maar zijn wel 3 maal kleiner. De bloemen staan steeds met meerdere samen op de malse stengels en zijn hierop altijd in verschillende stadia van rijpheid aanwezig. De bloeitijd is van juni tot in de herfst. Daar de plant verschillende vertakkingen heeft, kan men het beste de zaadhoofdjes afplukken die puntig gesloten zijn en een witte of bruine pluus hebben. Het vertakken van de plant kunnen wij bevorderen door steeds alleen maar de rijpe knoppen met een stukje van de stengel af te plukken. Binnen korte tijd zullen dan op de kaalgeplukte stengels weer nieuwe zaadhoofdjes verschijnen. In de zaadhoofdjes zitten de driehoekige bruine nootjes, welke niet alleen een lekkernij zijn voor alle wildzangvogels, maar ook een hoge voedingswaarde hebben. Vooral de putter en de barmsijs brengen daar met voorkeur hun jongen mee groot. Deze plant kan men als het klein hoefblad, overvoedig voeren. Zou u een melkdistel vinden die volledig onder de bladluizen zit, dan staat u maar één ding te doen n.l. snel de hele plant afplukken en aan uw vogels voeren die op dat moment jongen in het nest hebben. De plant wordt als het ware bestormd door de oudervogels die eerst alle bladluizen oppikken (levend voer voor de jongen) en zich pas daarna te goed doen aan de zaden en de blaadjes. Na een uurtje vindt u alleen nog maar de kale stengels terug.

Naast de gewone melkdistel is er ook nog de brosse melkdistel (*Sonchus asper*). Beiden lijken veel op elkaar en groeien ook op dezelfde plaatsen. De laatste wordt echter maar 60 cm hoog. De bladeren zijn minder vaak ingesneden, stijver met stekelige tanden aan de rand en de voet is meer afgerond en tegen de stengel aangedrukt. De leek zal het verschil niet eens opvallen en dat is ook helemaal niet erg. Pluk ze gerust beide maar.

Geslaagde kweek met de Amathyst glansspreeuw

Cinnycinclus leucogaster

De Amathyst glansspreeuw is een 17 cm grote zeer fraaie gekleurde vogel die in vier rassen, **leucogaster**, **arabicus**, **friedmanni** en **verreauxi**, voorkomt in een enorm groot deel van Afrika. Van Senegal tot Oeganda, in Kenia, Tanzania, Zuid Arabië, Soedan, Somalië, Ethiopië, Angola en Kaap Provincie.

De pop is heel goed van de man te onderscheiden. Zij is op het bovendek geschubt bruin en op de onderzijde donkerbruin bestreepd. Het voedsel bestaat uit allerlei bessen, vruchten en insecten in diverse stadia. Nestelen doen ze meestal in een holte van de stam van een kleine boom en de nestholte wordt voorzien van een laagje droge groene bladeren. Een legsel bestaat uit gemiddeld 3 eitjes die een licht blauwgroene schaalkleur hebben en voornamelijk aan de stompe zijde zijn bezet met bruinachtige tot lilakleurige vlekjes. Broeden doen man en pop afwisselend en de broedduur zal ongeveer 14 dagen zijn. Ze zijn zeer geschikt om in een voliëre te houden, bij voorkeur in een rijkelijk boplande, waarin ze samen met andere soorten vreedzaam zullen verkeren. Het zijn van nature geen vechtlustige of onverdraagzame vogels. Tijdens koude perioden dienen ze eventueel te worden gehuisvest in een lichte tot matig verwarmde ruimte. Zijn spreeuwen in het algemeen, ook Afrikaanse soorten, best wel sterk en

winterhard, met de amathyst moet toch wat voorzichtiger worden omgegaan.

De heer L. Schellekens uit het Brabantse Haaren, zond op Vogel'91 in Breda voor de eerste maal een eigen kweek amathyst glansspreeuw in. Het ouderpaar waaruit deze vogel is voortgekomen, is gehuisvest in een onbeplante binnenvoliëre, samen met een paartje swiftparkieten, een paartje Japanse nachtegalen en een spannetje diamantduifjes. De voliëre is 2 m lang, 1.50 m breed en 2 m hoog. De spreeuwen kwamen tot nestelen in een broedblokje van 15 x 15 cm bodemoppervlak, 20 cm hoog en een invlieggat van 5 cm. Op de bodem hadden de vogels een laagje boomblaadjes gelegd, welke blaadjes ze vergaarden van de voor de parkieten bestemde knaagtakken. Er werden 3, ongeveer 18 mm grote eitjes gelegd, waarvan er twee bevrucht bleken te zijn maar waarvan er uiteindelijk toch maar 1 is uitgekomen. Hoe lang de eieren door zowel man als pop, beurtelings weliswaar, bebroed zijn is niet bekend. Er is geen balts noch een paring waargenomen. Op een gegeven dag zag men de pop amathyst met wat blaadjes in de snavel zitten en dat was voor de heer Schellekens aanleiding om eens de nestblokjes te inspecteren. In een ervan trof hij de drie hiervoor genoemde eitjes aan. Nog even heeft hij in dubio gestaan om de eitjes weg te halen en ze

in een merelnest elders te leggen. Iets weerhield hem er kennelijk van en dat is achteraf maar goed ook. Twee dagen later namelijk, was het amathyst jong geboren; helemaal naakt, met een blanke rozerode huid. Beide oudervogels hebben het jong voorbeeldig gevoed en gehoeid. De eerste dagen werden er veel mierenpoppen opgenomen, later ook meelwormen, krekels en maden. Als basis werd er universeelvoer gegeven met daarin wat meelwormen. De jonge vogel was 20 dagen oud toen het nest werd verlaten en daarin is ze niet meer teruggekomen. Ruim 30 dagen lang hebben de oudervogels hun nakomeling nog gevoerd c.q. bijgevoerd. Uiterlijk was er nog rauwlijks verschil tussen de jonge vogel en de volwassen pop. Op een leeftijd van 8 dagen is de jonge vogel geringd; ringmaat 4 mm.

Tekst: H.A. Maurer

Foto: Cees Scholtz/v't Hart

De factoren en hun vererving

Groenopaal

In het verleden zijn de meeste factoren, die de kleur van onze kanaries bepalen al eens aan de orde geweest. Uitgesplitst in 3 groepen kennen we hun wijze van vererving:

A. Geslachtsgebonden vererfend: dit zijn de factoren van de 4 klassieke kleuren, te weten groen, agaath, bruin en isabel. Eveneens de ivoor, mozaiek, pastel en satinet faktor.

B. Onafhankelijk dominant vererfend: de opaal, ino en recessief wit (engels wit) faktor.

C. Onafhankelijk recessief vererfend: de opaal, ino en recessief wit (engels wit) faktor.

1. Onder geslachtsgebonden vererfende factoren (A) verstaan we factoren, die bij de man of de pop worden aangehouden d.w.z. mannen kunnen deze faktor zichtbaar en onzichtbaar (vererfend) dragen, b.v. een groene man kan

split zijn voor agaath, isabel en ivoor. Poppen dragen deze factoren zichtbaar. We zeggen dan ook, dat poppen fck-zuiver zijn voor de geslachtsgebonden factoren. Bijvoorbeeld een agaathivoor pop kan alleen de agaath en de ivoor faktor vererven. Tevens is een groene pop nooit isabel, mozaiek of ivoor vererfend!

2. Onafhankelijke factoren vererven onafhankelijk van het geslacht waarin ze voorkomen. Dus of nu de man of de pop b.v. intensief of opaal is, in de nakweek worden deze factoren weer doorgegeven.

Een groot verschil is echter, of de factoren zich dominant gedragen (B) of recessief (C). Met dominant bedoelen we 'overheersend', met recessief bedoelen we 'terugtrekkend'. Als bijvoorbeeld een van de partners bij een paring de roodfaktor bezit, dan zal deze zichtbaar bij de nakomelingen aanwezig zijn. Is slechts één partner in een kruising in het bezit van bijvoorbeeld de inofaktor, dan dragen alle nakomelingen deze

faktor. Hij is echter niet zichtbaar aanwezig. We spreken dan van splitvogels voor de ino-faktor. Factoren, die zich dominant gedragen en slechts bij de man of de vrouw voorkomen, kunnen bij hun nakomelingen zichtbaar aanwezig zijn, terwijl recessieve factoren al dan niet zichtbaar aanwezig moeten zijn bij beide ouderparen, om ze ook uiterlijk waarneembaar bij hun nakomelingen aan te kunnen treffen. Zonder verder in te gaan op de oorzaken van het verschil in de vererving van de diverse factoren, heb ik getracht de verervingstheorie zo beknopt mogelijk weer te geven. Voor iedere afwijkende kleur, die we in onze nesten tegenkomen is nu dus een verklaring. Met onderstaande 'puzzel' nog enkele voorbeelden.

Pas aangeschafte vogels geven de achter de kruising aangegeven nakomelingen. Aan U de vraag, wat we nu weten met betrekking tot de man, pop en nakomelingen.

Tekst: P.Wassenaar
Foto's: W.D.H.Spijker.

Oranjeroodagaat sch.

MAN	POP	JONGEN
1. groen	x groen	geeft groen ivoor
2. groen	x groen	geeft groen opaal
3. bruin	x groen	geeft groen + bruin
4. agaat opaal	x agaat	geeft agaat
5. recessief wit	x geel	geeft geel + recessief wit
6. isabel	x agaat	geeft agaat + isabel ivoor
7. oranjeroodagaat	x oranjerood-	geeft oranjeroodisabel isabel pastel ivoor
8. groen	x recessief	geeft groen opaal + blauw + zilveragaat blauw opaal + zilver agaat + zilver agaat opaal.
9. agaat	x agaat	geeft agaat ivoor opaal + agaat.
10. geel	x geel	geeft recessief wit + geel.

Uit de uitkomsten van bovenstaande kruisingen kunnen we het onderstaande concluderen.

Oudervogel(s)	Jongen
1. Groene man is ivoor verervend;	jong is pop.
2. Man en pop zijn opaal verervend;	jong is man of pop.
3. Punt 5 van schema;	groen is man, bruin verervend, bruin is pop.
4. Geen bijzonderheden;	man + pop zijn opaal verervend.
5. Pop is recessief verervend;	Geel is recessief verervend (man en pop).
6. Punt 15 schema man is isabel verervend voor ivoor;	agaat is man, verervend voor isabel; isabel is pop.
7. Man is isabel + pastel + ivoor verervend	jong is pop.
8. Man is recessief + agaat + opaal verervend	groen opaal is recessief verervend; blauw is opaal verervend; zilver agaat opaal verervend; groen en blauw zijn agaat verervend.
9. Man is ivoor en opaal verervend, pop is opaal verervend;	agaatvoor is pop; agaatopaal is man of pop; agaatvoor opaal is pop; agaat kan ivoor en/of opaal verervend zijn indien man; agaat pop kan slechts opaal verervend zijn.
10. Zowel man als pop zijn recessief wit verervend;	geel jong kan recessief recessief verervend zijn, doch hoeft niet.